

OTDK-DOLGOZAT

2015

NÓGRÁD MEGYE TURISZTIKAI TEMATIKUS TÉRKÉPE

TOURISTIC THEMATIC MAP OF NÓGRÁD COUNTY

Kézirat lezárva: 2014. október 20.

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS	- 1 -
2. A MEGYE RÖVID BEMUTATÁSA.....	- 3 -
3. TURIZMUS VIDÉKEN	- 4 -
4. TERMÉSZETI ÉRTÉKEK, TURISZTIKAI LÁTNIVALÓK.....	- 5 -
4.1. A BÖRZSÖNY ÉS A NÓGRÁDI MEDENCE.....	- 6 -
4.2. KELET-CSERHÁT ÉS A MÁTRA	- 7 -
4.3. A DOBRODA, AZ IPOLY ÉS A MÉNES-PATAK	- 7 -
4.4. KARANCS-MEDVES.....	- 9 -
4.5. TÉRKÉP	- 10 -
5. FESZTIVÁLTURIZMUS	- 13 -
5.1. HAGYOMÁNYŐRZŐ NÉPI FESZTIVÁL.....	- 14 -
5.1.1. <i>Hollókői Húsvéti Fesztivál</i>	- 14 -
5.2. KULTURÁLIS FESZTIVÁLOK.....	- 15 -
5.2.1. <i>A Nap Gyermekei - S. U.N. Fesztivál</i>	- 15 -
5.2.2. <i>Tarjáni Tavasz rendezvénysorozat- Nemzetközi Dixieland Fesztivál.....</i>	- 15 -
5.3. GASZTRONÓMIAI FESZTIVÁLOK	- 16 -
5.3.1. <i>Kazári Laskafesztivál és Tócsni Parti</i>	- 18 -
5.3.2. <i>Haluskafesztivál</i>	- 18 -
5.4. EGYÉB FESZTIVÁLOK	- 19 -
5.5. TÉRKÉP	- 20 -
6. HOLLÓKŐ-„PALÓCFÖLD” SZÍVE	- 23 -
6.1. RÖVID TÖRTÉNET.....	- 23 -
6.2. LÁTNIVALÓK	- 24 -
6.3. RENDEZVÉNYEK	- 25 -
6.4. HOLLÓKŐ JÖVŐJE.....	- 25 -
6.5. TÉRKÉP	- 26 -
7. VALLÁSI TURIZMUS.....	- 27 -
7.1. MÁTRAVEREBÉLY- SZENTKÚT.....	- 28 -
7.2. SALGÓTARJÁN	- 29 -

7.3.	BÚCSÚK	- 30 -
7.3.1.	<i>Herencsényi Palóc Búcsú</i>	- 30 -
7.3.2.	<i>Balassagyarmati Palóc Búcsú</i>	- 30 -
7.4.	TAR-SZTUPA	- 30 -
7.5.	ÚTMENTI FESZÜLETEK, „KÁPONKÁK” ÉS SZOBROK	- 31 -
7.6.	TÉRKÉP	- 32 -
8.	IRODALMI EMLÉKHELYEKHEZ KÖTŐDŐ TURIZMUS.....	- 33 -
8.1.	HORPÁCS	- 34 -
8.2.	MOHORA.....	- 35 -
8.3.	CSESZTVE	- 35 -
8.4.	BALASSAGYARMAT	- 36 -
8.5.	EGYÉB EMLÉKHELYEK	- 36 -
8.6.	TÉRKÉP	- 37 -
9.	SZÁLLáshelyek a megyében.....	- 40 -
9.1.	TÉRKÉP	- 42 -
10.	NÓGRÁD MEGYE TURISZTIKAI TEMATIKUS TÉRKÉPE	- 46 -
11.	NÓGRÁD MEGYE MENTÁLIS TÉRKÉPE.....	- 48 -
11.1.	TÉRKÉP	- 53 -
12.	KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK	- 54 -
13.	ÖSSZEFOGLALÁS	- 56 -
14.	IRODALOMJEGYZÉK	- 57 -

TÁBLÁZAT-,TÉRKÉP- ÉS ÁBRAJEGYZÉK

Táblázatok

1. táblázat: Természeti értékek súlyozással számított értékei	- 10 -
2. táblázat: Természeti értékek, turisztikai látnivalók súlyozozása	- 11 -
3. táblázat: Fesztiválok súlyozással számított értékei	- 20 -
4. táblázat: Fesztiválok/rendezvények súlyozása	- 21 -
5. táblázat: Látogatók száma a különböző vallási helyszíneken.	- 32 -
6. táblázat: Irodalmi emlékhelyek súlyozással számított értékei.....	- 37 -
7. táblázat: Irodalmi emlékhelyek súlyozása.	- 38 -
8. táblázat Kereskedelmi szálláshelyek kapacitás-és vendégforgalmi adatai Nógrád megyében.....	- 40 -
9. táblázat: Szállodák Nógrád megyében	- 42 -
10. táblázat: Szállodák súlyozással számított értékei	- 43 -
11. táblázat: Szállodák férőhely szerinti súlyozása	- 43 -

Térképek

1. térkép: Természeti értékek Nógrád megyében	- 12 -
2. térkép: Fesztiválok és rendezvények Nógrád megyében.....	- 22 -
3. térkép: Hollókő	- 26 -
4. térkép: Vallási helyek Nógrád megyében.....	- 32 -
5. térkép: Irodalmi emlékhelyek Nógrád megyében	- 39 -
6. térkép: Szállodák Nógrád megyében kategória megjelölés szerint	- 42 -
7. térkép: Szállodák Nógrád megyében férőhely szerint.....	- 44 -
8. térkép: Tourinform irodák Nógrád megyében.....	- 45 -
9. térkép: Nógrád megye turisztikai tematikus térképe	- 46 -
10. térkép: Nógrád megye mentális térképe	- 53 -

Ábrák

1. ábra: A kereskedelmi szálláshelyek kapacitásának megoszlása az Észak-magyarországi régióban.	- 41 -
2. ábra: Vendégéjszakák számának alakulása Nógrád megyében.	- 41 -
3. ábra: A „ Mi jut eszébe Nógrád megyéről?” c. kérdésre beérkezett válaszok megoszlása.	- 48 -
4. ábra: A „Véleménye szerint miért érdemes Nógrád megyébe látogatni?” c. kérdésre beérkezett válaszok megoszlása.	- 49 -
5. ábra: A „Kérem, sorolja fel azokat a településeket, amelyeket valamilyen okból érdemesnek tart felkeresni?” c. kérdésre beérkezett válaszok megoszlása.	- 50 -
6. ábra: A „ Ha rövid kirándulásra menne, hol töltené el idejét?” c. kérdésre beérkezett válaszok megoszlása.	- 51 -
7. ábra: A „Több napos kirándulás esetén hol töltené el idejét?” c. kérdésre beérkezett válaszok megoszlása.	- 52 -
1. kép: Nógrád megye.....	- 3 -
2. kép: Kilátás a Boszorkánykőről.....	- 5 -
3. kép: hollókői asszony viseletben	- 13 -
4. kép: Mátraverebély- Szentkút Nemzeti Kegyhely.....	- 27 -
5. kép: Mikszáth szobor Horpácson	- 34 -

1. BEVEZETÉS

„sok földet bejártam, de csak mégis Nógrád vármegye tetszik legjobban: hegyeivel, völgyeivel, egyenesre nőtt fáival; itt úgy látom, a füvek zöldőbbek, a virágok illata édesebb, mint bárhol másutt a világon. Még a felhő is, mintha rózsaszínbe öltözne, mikor átsuhan felettük...” (Mikszáth Kálmán)

A Mikszáth Kálmánt jellemző szülőföld iránti szeretetet én is magaménak tudhatom, a tudományos diákköri pályamunkám témájának kiválasztását ez határozta meg. A „nagy palóc” ezer szállal kötődött ehhez a vidékhez, jól ismerte, nagyon szerette „görbeország” tájait, embereit. Így vagyok ezzel én is nógrádiként, salgótarjániként, aki tanulmányaimat szülőhelyemtől távolabb végzem.

Nógrád megye egyedülálló természeti környezettel, kulturális értékekkel rendelkezik. A megye települései évről-évre különböző rendezvényeken elevenítik fel a palóc hagyományokat, lehetőséget teremtve ezzel a népművészet támogatására is. A megyében található irodalmi emlékhelyeken a magyar irodalom nagyjainak életművét ismerhetjük meg. Az itt élők vallásosságáról kis templomok, „káponkák”, útszéli keresztek, búcsújáró helyek tanúskodnak.

Nógrád megye nem tartozik hazánk turisztikailag frekvenciált területei közé, de rendelkezik olyan jellegzetes turisztikai kínálattal, amelynek a kihasználását, ha a jövőben jobban összehangolnák, akkor a megye turisztikai szerepét nagymértékben erősíteni lehetne.

Tudományos diákköri dolgozatom célja ezen turisztikai adottságok bemutatása, a különböző attrakciók súlyozása, majd tematikus térképen való megjelenítése. A tematikus térképek segítségével elemzem Nógrád megye turizmusát. Választ keresek arra, hogy találhatók-e csomópontok a turizmusban, illetve találkozik-e a kereslet a kínálattal. A turisztikai adottságok elemzésével szeretnék hozzájárulni a különböző turisztikai attrakciók és szolgáltatások összehangolásához.

A munka a szakirodalom kutatásával kezdődött. Elsősorban szekunder kutatást végeztem, könyvekből, folyóiratokból, szórólapokból, prospektusokból gyűjtöttem információt a vizsgált területeimről. Valamennyi fejezet elején ezeket rendszerezve ismertetem. A szakirodalmi áttekintést követően a különböző attrakciókat látogatottságuk, népszerűségük alapján súlyoztam. A szállodákat kategória megjelölés és férőhely szerint. Ahol nem találtam látogatottságra vonatkozó adatokat, ott az internetet hívtam segítségül.

A Google kereső találati eredményeire támaszkodtam. A kapott eredményeket táblázatos formában szemléltettem, majd a súlyozásnak megfelelően térképen ábrázoltam a természeti értéket, fesztiválokat, látványosságokat, emlékhelyeket.

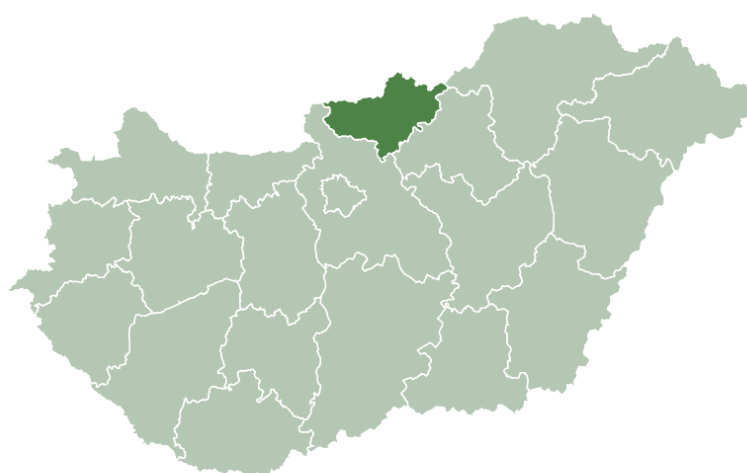
A térképeket ArcMap illetve egyszerű képszerkesztő programmal készítettem. A statisztikai évkönyvek adatai a szálláshelyek fejezetnél elengedhetetlenek voltak. Az elkészült térképeket végül egymásra helyeztem, így kirajzolódott Nógrád megye turisztikai tematikus térképe. A térképen megjelenik a zöld-, a fesztivál-, a vallási-, az irodalmi emlékhelyekhez kötődő turizmus valamint a jelentősebb szálláshelyek. A megye ismertségének és imázsának meghatározása céljából kérdőíves felmérést is végeztem. Kutatásom során 185 egyetemistát sikerült elérnem. A kérdőívet statisztikai módszerrel elemeztem, az eredményeket diagramokon ábrázoltam. A dolgozat végén javaslatokat fogalmazok meg a megye turisztikai fejlesztésével kapcsolatban.

2. A MEGYE RÖVID BEMUTATÁSA

Nógrád megye az ország északi részén, Pest, Heves és Borsod-Abaúj-Zemplén megye, illetve a Szlovák Köztársaság által határolt területen helyezkedik el. Nógrád megye területe 2544 km² (www.terport.hu) ezzel az ország második legkisebb területű megyéje, az Észak-Magyarországi régióban a legkisebb területű és lélekszámú megye. Természeti adottságai egyedülállóak, itt kapcsolódik egymáshoz a Börzsöny, Cserhát, Mátra, illetve a különleges szépségű Karancs-Medves vidék.

A megye gazdasági arculatát erősen meghatározta a szénbányászatra épülő egyoldalú iparszerkezete. A korábban számottevő bányászat, kohászat hanyatlásával a gépipar, az elektronika, az építőanyag-ipar és a textilipar került előtérbe. A meghatározó bányász múlt felelevenítésével, bányáshagyományok őrzésével számos rendezvény foglalkozik. A megyeszékhelyen található a Bányamúzeum. A Közép-Európában egyedülálló, kiemelkedő kulturális értéket képviselő múzeum hitelesen mutatja be a város bányásmúltját a felszínen és a föld alatt.

A megye turisztikai adottságai számos lehetőséget rejtenek magukban. Több országos és helyi jelentőségű védett területtel rendelkezik. Fellelhetőek gazdag történelmi, kulturális és építészeti értékek. Nógrád megye egyik legismertebb települése Hollókő, mely az UNESCO világörökség része.

1. kép: Nógrád megye

Forrás: www.nogradmegyeportal.hu

3. TURIZMUS VIDÉKEN

Nógrád megye nem tartozik turisztikailag frekventált területeink közé, de a turizmusnak fontos szerepe lehet a vidék fejlesztésében. A turizmus segítségével hasznosíthatók olyan erőforrások, amelyek egyébként kihasználatlanok maradnának. Például különböző nemzeti parkok, természetvédelmi területek, tájvédelmi körzetek, falusi környezet és életforma. A turizmus számos formája kötődik a mezőgazdasághoz, ezáltal jelentős bevételi forráshoz juttatja a helyieket. A jövedelmezőségi hatás mellett megjelenik a foglalkoztatottság növekedése is, új munkahelyek jönnek létre. A turizmus segít megőrizni és fejleszteni a hagyományokat, mint például a különböző népi mesterségek, népdal, néptánc, népművészet. A jövedelmek növelésével és új szolgáltatások bevezetésével korszerűbbé és kényelmesebbé válhat a vidéki életmód, előtérbe kerülhetnek különböző infrastrukturális beruházások. (Lengyel, 2004)

A különböző turisztikai attrakciók kihasználása ezért kulcsfontosságú a megye turisztikai szerepének erősítéséhez, a települések fejlődéséhez. Ezen attrakciókkal foglalkoznak a következő fejezetek.

4. TERMÉSZETI ÉRTÉKEK, TURISZTIKAI LÁTNIVALÓK

Természeti erőforrások közé tartozik minden olyan természeti képződmény és jelenség, ami érdekelheti a turistákat. Napjainkban egyre szűkebb a természetes környezet azon része, ami még nem tartozik a potenciális turisztikai attrakciók közé. A természeti erőforrások változatos formában vannak jelen a turisztikai kínálatban, szinte a legtöbb termékben felismerhetőek. A természetnek megannyi lehetőségével, a pihenéstől az egészségmegőrzésig fontos szerepe van a turizmusban. (Dr. Dávid et al., 2007)

A különlegesen szép történelmi, építészeti és kulturális értékekben gazdag Nógrád megye kiváló úti célként szolgál a természetjáróknak. A sokszínű táj, az érintetlen természet különleges élményt és megnyugvást ad. Egyedülálló látványt nyújtanak a Börzsöny, a Cserhát, a Mátra, a Karancs-Medves csúcsai, az erdőségek, vízpartok, és a messziről meredeknek tűnő domboldalak, virágos mezők. Palócföldön számos vár magasodik és mesél a múltból, és még annál is több várrom őrzi az egykori hősök emlékét. A megye másfelől bővelkedik a túralehetőségekben, megszámlálhatatlan gyalogos- és biciklistúrára ad lehetőséget. Az Országos Kék-túra Nógrád megyei szakasza Ágasvártól a Csóványosig terjed. A turizmus egy kiemelkedő területéről van szó, hiszen az idelátogató turisták mind a megszámlálhatatlan természeti kincsek, mind az egyedülálló kulturális kincsek részesei lehetnek.

2. kép: Kilátás a Boszorkánykőről

Forrás: Saját fénykép

4.1. A BÖRZSÖNY ÉS A NÓGRÁDI MEDENCE

A Nógrád községben található várhegy festői képe már távolról is hirdeti az itt uralkodó történelmi hangulatot. A várhegy egy 20 millió évvel ezelőtt keletkezett andezit vulkáni kúp, ami jól érzékelteti a természet és történelem egybeolvadását. A magasból csodás kilátás nyílik a várhegy alatti községre, és a gyümölcsösök mögött magasodó Börzsönyre.

Diósjenő a börzsönyi túrák egyik legnépszerűbb kezdőpontja. Számos turista és autóút is vezet errefelé. A gazdag túraútvonalak közül sokak által kedvelt a Kemence-patak forrásvidéke és patak völgye. Sokan látogatnak el a Királyháza menedékház környékére és a Kőszirt tetőre, ahol egyedülálló panoráma nyílik a börzsönyi erdőségekre, a Csóványos tömbjére és a Nógrádi-medencére.

A Börzsöny egyik szikla ormán magasodó Drégely vára tökéletes alkalmat biztosít a természetjárásra. Az annak idején Szondi György és maroknyi serege által védelmezett vár kivételes geológiai különlegesség a természetes úton létrejött sziklakapuval és páratlan látképével. A Hont község határában fekvő Honti-szakadék igazi látványosság az őslénytan iránt érdeklődőknek, ugyanis az egykori Ős-Ipoly folyómeder ősszállatmaradványokban rendkívül gazdag. Az Ipoly mentén lévő Dejtári-rét egykor az Ipoly folyó útjába esett és ennek maradványai ún. „morotvatavak”, lapályok és homokbuckák még ma is láthatók. Különlegessé teszi a vidéket a táj szépsége, a vizes élőhelyek és szárazrétek sokfélesége, valamint a gazdag növény és állatvilág illetve a Kifli-tó nyugalma. A Balassagyarmat és Ipolyszög között elterülő Égerláp az Ipoly menti láperdők lenyűgöző mocsári élővilágának helyszíne. Azonban sűrűsége és veszélyessége miatt csak tapasztalt kísérővel járható körbe.

A Romhány és Rétság közelében elterülő Bánki-tó kiváló alkalmat teremt horgászásra, strandolásra, természetbúvárkodásra. A természet kedvelőknek további élményt ad a közeli erdőség, a Lókos-patak, és a község öreg gyümölcsfái, ápolt parkjai. Fontos kiemelni a vidék talán legszebb nevezetességét a Szanda várat, ahonnan messzire ellátni a Börzsönyig, Mátráig, és a Cserhát dobjai között rejtőző kicsiny falvakig is.

4.2. KELET-CSERHÁT ÉS A MÁTRA

Idegenforgalmilag a megye egyik leglátogatottabb területe, főként a Hollókői Tájvédelmi körzet révén, mely része a Világörökségnek. Az Ófalu mellett azonban még számos látnivalóval rendelkezik a terület. Például remek kirándulási lehetőséget kínál a Szár-hegy és környéket, Bézma- hegy és a Szuha-patak égeres völgye is. E vidéktől nem messze található a Sziráki kastély melynek parkja a megye legszebbikei közé tartozik. A bujádi vidéken szép látvány a Bujádi patak sziklaszurdoka és a Kálváriahegy. A község határában húzódó terjedelmes erdőség népszerű vadászterületek közé tartozik.

A Kelet-Cserhát Tájvédelmi Körzet legmagasabb pontja a Tepke-tető, ahonnan kilátás nyílik majdnem egész Nógrád megyére. A Tepkétől nem messze Mátraszőlős közelében két geológiai látványosság is van: A Vöröskő-bánya őslénytani leleteket rejtő völgye és a Fehérkő-bánya. A Sámsonházától nem messze lévő kőfejtő a vidék egyik fő látványossága. Falain jól megfigyelhető a Cserhát rétegvulkáni struktúrája. A kőbánya tetején keresztül vezet az út Fejérkő várához. A hasznosi Cserteri-várhegy sziklafalai mentén kilátás nyílik a szlovákiai Muzslára, Ágasvára és Óvárra, Csókakőre és a víztározóra.

Szintén a Zagyva völgyéből nyílik az Ágasvár alá vezető tari Csevice völgy. Itt megtekinthetjük a Tuzsoni-arborétumot, amelynek névadója a megye híres szülöttje, Tuzson János botanikus-erdőmérnök. Ágasvár, Óvár, a Csörgő patak vidéke, a Csörgő-lyuk barlangjai, Mátrabérc, Mátraalmás és Mátraalja vidéke számos turistaútvonallal várja az idelátogatókat (Fancsik et al.2002).

4.3. A DOBRODA, AZ IPOLY ÉS A MÉNES-PATAK

A vidék legkiemelkedőbb természeti kincse, Magyarország hét természeti csodájának egyike az Ipolytarnóci Ősmaradványok Természetvédelmi Terület. A múltból a 20 millió évvel ezelőtti vulkánkitörés során betemetett miocén kori kincsek mesélnek. A „Palóc Pompeji”-ben évente több ezer látogatót nyűgöznek le a különböző ősszállatok lábnyomai, a cáfafogas homokkövek, kövesedett fák, levélenyomatok, a vulkáni katasztrófa nyomai és az izgalmasabbnál izgalmasabb ősmaradvány mítoszok. A területre érkezőket az Ősfenyő Belépő fogadóterem köszönti, mely mellett 8 millió éves mamutfenyő törzsek állnak Bükkábrányból. A 2007-től működő négydimenziós mozi teremben látványos animációs film valósághűen mutatja be a vulkánkitörés által elpusztított hajdani élőhelyet és az akkor élt ősszállatokat. A vendégek élményét fokozza, hogy a szimulációs technikának

köszönhetően mozgó székekben ülve vehetnék részt az időutazáson. A területen többféle tanösvényen is részt vehetünk. Kőzetparki, biológiai, kőszikla és miocén-erdő ösvényeken lehet túrázni (www.osmaradvanyok.hu).

4.4. KARANCS-MEDVES

A megyeszékhelyet körbefogó tájvédelmi körzet két különböző jellegű tájra oszlik, a vulkáni tevékenység által létrejött andezites Karancsra, valamint a bazaltvulkanizmusnak köszönhetően kialakult Medves-vidékre. A Salgótarján, Bárna, a szlovákiai Feled és Losonc közötti Nógrád-Gömöri bazaltvidéken száznál is több önálló bazaltterület van, többsége Szlovákiában (www.bnpi.hu).

A vulkáni tevékenység egyedülálló példája a Salgó- Kis Salgó (Boszorkánykő) vonulata. A látványos bazaltkúp csúcsán található Salgó vára, a környék kedvelt kirándulóhelye. A vártól csupán néhány perces túrázással érhetjük el Boszorkánykő magas szikláit, ahol az üledékzárványok, lávalemezek és bazaltoszlopok mellett különleges növényekkel például zuzmóval is találkozhatunk. A kilátás innen lenyűgöző, tavaszi időben szépen látszanak a Magas Tatra csipkés csúcsai.

A Medves-fennsík Közép-Európa legnagyobb területű bazaltfennsíkja, északi része benyúlik Szlovákiába. A fennsíkot rétek, legelők sűrű erdők borítják, növény és madárvilága kifejezetten bőséges. A területen sétálva szép kilátás nyílik a Mátrára, a közeli Salgóról és a somoskői várból tiszta időben még a Kárpátok közeli hegyvonulatai is látszódnak. A különféle gyalogos, biciklis lovas és a népszerű fotótúrák kitűnő helyszínéül szolgál a Medves-fennsík.

Szilvaskő a Medves vidékének egyik ékköve. Az itt kialakított 2 km hosszú geológiai tanösvény különböző földtani értékeket és ősi vulkáni folyamatokat prezentál, területén télen sípálya működik. A fennsík peremén található a szlovák területre átnyúló somoskői vár. Leglátványosabb része a vár oldalán lévő íves bazaltzuhatag. A vár magyar oldalán található a Petőfi-kunyhó. A Medvestől kicsit távolabb, Bárna községben található a szintén vulkáni eredetű „Bárna kövek”(www.salgotarjan-turizmus.hu).

A Salgótarján közelében lévő Kazár Községében található egy különleges geológiai képződmény: a riolittufa. A mélyen barázdált növényzet nélküli terület 20 millió évvel ezelőtt, a Mátra vulkáni kitöréseinek nyomán jött létre. A fehér tufa puha árkos, kúpos felszíne a víz eróziós munkájának köszönhető. A védett terület gyalogos túraútvonalon Salgótarjából és Kazárról is elérhető (www.turautak.com).

Mint ahogy az felismerhető, Salgótarjánnak központi szerepe van a Karancs-Medves vidéki túrázásban. A város felett magasodik a Pécskő szikla, amely szintén kedvelt kirándulóhely, illetve a városközponttól nem messze található Baglyas-kő alacsonyan fekvő vulkáni maradványa.

4.5. TÉRKÉP

Az 1. táblázatban a természeti értékek internetes keresési találat szerint szerepelnek súlyozva. Az így kapott értékek 1 és 5 közé esnek. Az 1-es érték az alig ismert, az 5-ös a legnépszerűbb természeti értéket jelenti. Az 2. táblázat tartalmaz valamennyi természeti értéket, turisztikai látványosságot súlyozottan. A táblázatok alapján kirajzolódik Nógrád megye természeti értékeinek, turisztikai látnivalóinak térképe (1. térkép).

1. táblázat: Természeti értékek súlyozással számított értékei

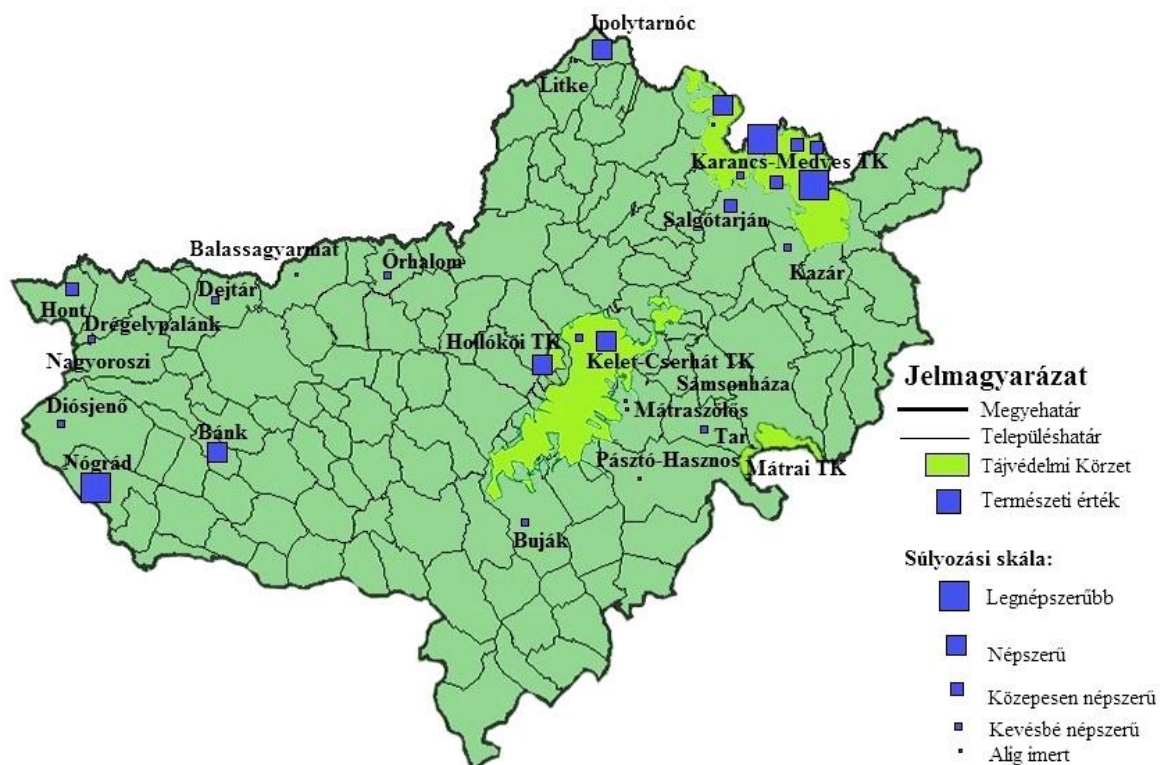
Találat (db)	Érték
0-2000	1
2000-15000	2
15000-30000	3
30000-50000	4
50000<	5

Forrás: Saját szerkesztés

2. táblázat: Természeti értékek, turisztikai látnivalók súlyozása.

Természeti érték/Turisztikai látnivaló	Helyszín	Találat (db)	Súlyozás
Salgó várrom	Karancs-Medves Tájvédelmi körzet	110000	5
Somoskői vár	Karancs-Medves Tájvédelmi körzet	90100	5
Nógrádi vár	Nógrád	64800	5
Szandavár	Kelet-cserhádi Tájvédelmi Körzet	48500	4
Ipolytarnóci Ósmaradványok	Ipolytarnóc	45700	4
Bánki tó	Bánk	45300	4
Kápolna-Hegy	Karancs-Medves Tájvédelmi körzet	34700	4
Hollókői vár	Hollókő	34000	4
Hont-szakadék	Hont	20300	3
Medves-fennsík	Karancs-Medves Tájvédelmi körzet	19600	3
Szilvaskő	Karancs-Medves Tájvédelmi körzet	17200	3
Eresztvény	Karancs-Medves Tájvédelmi körzet	16100	3
Pécs-kő	Salgótarján	15700	3
Tepke-tető	Kelet-cserhádi Tájvédelmi Körzet	9350	2
Kőszirt-tető	Diósjenő	7910	2
Dejtári-rét	Hont	7210	2
Sziráki kastély	Szirák	6270	2
Riolittufa	Kazár	6250	2
Drégely vára	Börzsöny	5620	2
Kőfejtő	Sámsonháza	4970	2
Boszorkánykő	Karancs-Medves Tájvédelmi körzet	4860	2
Bujáki várhegy	Buják	4750	2
Csevice-völgy	Tar	4010	2
Bokorfüzes rét	Órhalom	2760	2
Kercseg-lapos	Karancs-Medves Tájvédelmi körzet	1420	1
Égerláp	Ipolszög	1130	1
Vöröskő-bánya	Mátraszőlős	734	1
Cserteri-várhegy	Hasznos	322	1
Fehérkő-bánya	Mátraszőlős	95	1
Csádalj	Ipolytarnóc	5	1

Forrás: Saját szerkesztés

1. térkép: Természeti értékek Nógrád megyében

Forrás: Saját szerkesztés

A térképen jól kivehetően kirajzolódik egy északkeleti régió Ipolytarnóc, a Karancs-Medves Tájvédelmi Körzet Salgótarján és Kazár környékén. Középen is csoportosulnak a természeti értékek a Kelet-Cserhát Tájvédelmi Körzetben, Hollókőn, Sámsonházán és Mátraszőlősen. A megye nyugati részén elszórtan jelennek meg a természeti értékek.

5. FESZTIVÁLTURIZMUS

A mai értelemen vett első fesztiválok a művészet ünnepei voltak. Alkalmat teremtettek a társadalmi elit találkozására. Eleinte csak néhány műfajra koncentráltak, mint például a velencei biennálé a képzőművészetre, Salzburg a komolyzenére. Sokáig csak nemzetközi, nagyszabású művészeti versenyek, események (pl. filmfesztiválok) kapták ezt a nevet. Azonban múlt század közepén már kezdett elterjedni ez az elnevezés. Fesztiváloknak kezdték hívni a különböző rendezvényeket. A fesztiválnak jelenleg nincs nemzetközileg elfogadott definíciója. A statisztikai besorolás a kongresszusok és a kereskedelmi vásárok mellett jegyzi a fesztiválokat, sokszor ezt a nevet viselik a kisebb rendezvények és a legkisszerűbb búcsúk is (Hunyadi et al., 2006)

Az Észak-Magyarországi régió a táj szépsége, kiváló természeti adottságai mellett gazdag a kulturális értékekben, sokszínű népi hagyományokban is. Számos rendezvény ad otthont népi értékek bemutatásának, a kultúra élénkítésének. A látványos művészeti és zenei bemutatók mellett évről-évre találkozhatunk a híres palóc gasztronómiával is, amelyek bemutatásának kicsiny falvak, települések adnak otthont. A programok színes palettájából elsősorban azokat a rendezvényeket ismertetem részletesen, amelyek turisztikai és idegenforgalmi szempontból jelentősek, látogatottsági és népszerűségi adataik kiemelkednek a többi közül.

3. kép: hollókői asszony viseletben

Forrás: Saját fénykép

5.1. HAGYOMÁNYŐRZŐ NÉPI FESZTIVÁL

5.1.1. Hollókői Húsvéti Fesztivál

A hagyományos palóc húsvéti fesztivál, Hollókőn, a világörökség faluban mindig élményszámba megy. Ha idelátogatunk, a locsolkodás mellett megkóstolhatjuk a Palócföld ételeit, részt vehetünk a húsvéti körmenten. Ilyenkor a falu apraja-nagyja gyönyörű viseletét hordja. A fiúk vízzel teli vödrökkel kergetik a sokszoknyás, szalagot viselő lányokat. A jellegzetes ízeket élvezve gyönyörködhetünk a gazdagon terített hollókői asztalok kínálatában, az Ófalu udvarainak forgatagában. Ilyenkor láthatjuk, hogy ez az ünnep mennyivel többet jelent egy kirándulásnál. A hagyományok tiszteletét, a népviseletek gazdagságát, az összetartozás élményét is. (www.est.hu).

Az idén lehetőségem volt a 380 lelket számláló kis falu hagyományosan megrendezett Húsvéti Fesztiváljára eljutni. A buszról leszállva kigyózó sor fogadott, amiből nagyszerűen kitűnt, hogy a fesztiválra nem csak itthonról, hanem a határon túlról is szép számmal érkeztek. A bejáratnál egy tetőtől-talpig díszes népviseletbe öltözött fiatalember fogadott, és egy papírból készült hímes tojást nyomott a kezembe. Mint kiderült a multság végeztével a helyi fiatalemberek átadták a közönség fiainak locsolóvödrüket, s az a szerencsés locsoló, aki a legtöbb hímes tojást kapta a hölgyektől, egy wellness hétvégével lett gazdagabb. A faluban hagyományos folklór program, néptánc és népzene szórakoztatta a látogatókat. Az Ófalu színes népviseletben ünnepelt. A fiatal lányok sikítva szaladtak az ifjú locsolók előtt, persze senki sem úszta meg szárazon, még a fesztivál látogatói sem. A település asszonyai bemutatták a különböző hímes tojások fűrásának, festésének fortélyait. A piros tojásokat szegfű, rozmarin, tulipán, madárka minták variációi ékesítették. A mulatságon a palóc gasztronómia is bemutatkozott, helyi ínycsiklandókat: bort és pálinkát lehetett kóstolni.

5.2. KULTURÁLIS FESZTIVÁLOK

5.2.1. A Nap Gyermekei - S. U.N. Fesztivál

A keresési eredmények alapján a második legismertebb fesztivál az idén másodjára megrendezett S. U.N. Fesztivál lett. Július 22. és 27. között a Nógrád megyei Szanda és Bercel között elterülő vadregényes Csobánkapusztán ad otthont a rendezvénynek. A rendezvényen a pszichedelikus és goa műfaj legnevesebbjei gondoskodtak fesztiválozók hangulatáról. A fesztivál látogatóinak csupán 10 százaléka magyar, a többség német, francia, holland, olasz és más európai országból érkezik, szép számmal jönnek Mexikóból, Brazíliából és Japánból is. A nemzetközi népszerűséget bizonyítja, hogy az internetes keresési találatok zömében idegen nyelvű weboldalak hoznak. A fesztivál a zene, tánc, művészet és az összetartozás érzését hirdeti. Ha a szervezők számításai beigazolódnak, akkor legalább tíz évre tervezhetnek előre. Táboroztatások mellett a terület évközben különböző eko-, öko-bio- projekteknek adhat otthont (www.magyararancs.hu).

5.2.2. Tarjáni Tavasz rendezvénysorozat- Nemzetközi Dixieland Fesztivál

Az 1987-től a salgótarjáni József Attila Művelődési központban megrendezett Tarjáni Tavasz elnevezésű rendezvénysorozat azzal a céllal jött létre, hogy az 1984 óta megrendezett Nemzetközi Dixieland Fesztivált színes műsorcsokorral vezesse be. Az április végén, május elején évente megrendezésre kerülő programsorozat 10-14 napba tömörítve adja át a különböző művészeti ágak programjait és tárlatait. Ennek keretében híres előadóművészek, operett énekesek, és a város főterén megrendezett divatbemutatók gondoskodnak a helyiek és az ide látogatók kikapcsolódásáról. Az esemény fontos epizódja az 1971-ben útra bocsátott Salgótarjáni Tavaszi Tárlat is, amelynek otthonában, a Nógrádi Történeti Múzeumban országos rangú képzőművészeti kiállítás tekinthető meg. E kapcsán a helyi művészek bemutatkozási és megmérettetési lehetőséghez jutnak. A „Tarjáni Tavasz” rendezvénysorozat hagyományos záró programja a négynapos Nemzetközi Dixieland Fesztivál, amely jól ismert a hazai és a nemzetközi zenei életben. A programban híres énekesek, szólisták, zenészek szerepelnek, mint a dixieland műfaj legnépszerűbb hazai közvetítői- Benkó Sándor, Bényei Tamás, Molnár Gyula vezette zenekarok, valamint neves külföldi együttesek is évről-évre a színpadra lépnek (Fancsik et al. 2002).

„- Salgótarján európai szintű város lett, az együttesek számon tartják az itteni, immár a nemzetközi rendszerbe is beépült dixielandfesztivált és szívesen veszik a meghívást”- mondta Benkó Sándor a híres Benkó Dixieland Band vezetője. (Csongrády, 2008. máj. 13. 1.

p.) A fesztivál külföldi vendéglőadókkal, szabadtéri és zárt termi koncertekkel, templomi gospel koncerttel, jam sessionokkal és hagyományos dixiebállal várja az érdeklődő közönséget. Méltó nyitánya volt az idén harmincadjára megrendezett, ez évtől „Tarjáni Nyár” elnevezésű gazdag kulturális művészeit rendezvénysorozatnak a tarjáni születésű, Berlinben élő Kossuth-díjas művész, Snétberger Ferenc gitárkoncertje (Csongrády, 2014).

A kulturális fesztiválok közül szintén kiemelkedik az idén tízedik alkalommal megrendezett Louis Armstrong Jazzfesztivál, amely festői környezetben, a bánki tó mellett várja a jazz szerelmeseit.

5.3. GASZTRONÓMIAI FESZTIVÁLOK

Palócföld nem csak egyedi nyelvjárásáról, hagyományörző kultúrájáról, sokszínű népviseletéről ismert, de jellegzetes gasztronómiájával is méltán büszkélkedhet. A hagyományörző palóc konyhában a burgonyából, káposztából és babból készült ételek a meghatározóak, de az erdei gombából készült értelek is jól ismertek a területen. Ahogy Magyarország északi részén mindenfelé, úgy Nógrád megyében is a savanyú ízek dominálnak a népi táplálkozásban. Előszeretettel használják fel a helyi különlegességekhez és a hétköznapi ételekhez egyaránt a savanyított káposztát, különböző zöldségeket és gyümölcsöket. (Fancsik et al.2002).

A magyar irodalom nagyjai közül, akik előszeretettel élvezték a terített asztal örömeit, kettővel foglalkozik a nógrádi irodalmi hagyomány is. Mikszáth Kálmán és Krúdy Gyula műveikben is említést tesznek kedvenc ételeikről, italaikról. A „nagy palóc” gasztronómiai témájú írásaiban feltűnik a paprikás malacpörkölt, kemencében sült pecsenye, levelen sült lepény, kapros túrós lepény. Jubileumi menüjében olvashatunk többek között a Mikszáth módra elkészített Brezói ludakról (fokhagymás libasült) és a Tóth atyafiak haluskájáról (Nmh., 1992. december 31-1993 január 1.). Mikszáth leírásában szerepel a híres palócleves is, amit nevével ellentétben nem elsősorban a palóc népnek, hanem az írónak köszönhetünk. Állítólag az ő kívánságára készítették ezt a levest a pesti vendéglősök. A levesben minden ízletes alapanyag benne van, ami palócföldön megterem: zöldbab, krumpli, vöröshagyma, fokhagyma, sertéshús, füstölt szalonna. A habaráshoz tej és tejfel, az ízesítéshez szükséges fűszerek: bors, só, paprika, babérlevél, majoránna (Filip szerk., 2006).

A megyében megrendezett számos gasztronómiához köthető esemény jó példája annak, hogy a gasztrókultúra kiemelkedő részét képezi Nógrád turisztikai attrakcióinak. Az ismertebb gasztronómiai fesztiválok mellett sok kisebb település is bemutatja eleven

konyhaművészetét. Például Diósjenőn a diófa tiszteletére megrendezett eseményen 2006 óta minden évben elkészítésre és bemutatásra kerülnek a különböző diós finomságok. Minden fesztivál elején két diófesztivál között született gyermekek tiszteletére diófákat ültetnek a helyiek. A folklórbemutatók és könnyűzenei koncertek mellett ötletes játékokban is részt vehetnek az érdeklődők (Végh, 2009).

Különleges rendezvény az idén tizenkettedik alkalommal megrendezett szilaspogonyi Kőleves fesztivál, mely 2007-ben gasztronómia kategóriában megnyerte a „Megye legnépszerűbb rendezvénye” címet. Kőlevest bármiből készülhet, egyetlen kötelező eleme a Kis-Kő hegy vulkanikus kődarabja, amit főzés elején a még hideg vízbe kell belemártani ([www. frz.hu](http://www.frz.hu)).

Az ipolytarnóci palóc napon a résztvevők hagyományos palóc gulyás készítésében mérhetik össze tudásukat, közben a Látogatóközpont ad otthont a kézműves termékekből rendezett vásárnak. Szintén élő rendezvény a Héhalom községben megrendezett Dél-cserháti bormustra, ahol megismerkedhetünk a szőlőtermesztés hagyományival, borkultúrával és természetesen a tájjellegű borokkal (Nmh., 2011. aug. 12.).

Az ilinyi Derelye és Dedelle Fesztivál a hagyományosnak számító derelyekészítést prezentálja, míg a bátonyterenyi Káposzta Fesztivál finomabbnál-finomabb káposztás ételeket mutat be. Különleges testi és szellemi táplálékkal szolgálhat a kozárdi Almavirág-ünnep, ahol a százhusz hektáron termő gyümölcsből sokféle sütemény készül. Az Almavölgyben az almás finomságok mellett jellegzetes ételeket, sztrapacskát, csörögefánkot és mangalicahurkát is ehetünk (Mihalik, 2007).

A „Tájak, ízek, kultúrák” elnevezésű varsányi fesztivál hagyományőrző kavalkádja minden évben szép számmal vonzza az érdeklődőket. A finom palóc ételek mellett bemutatkoznak többek között kosárfonók, fazekasok, hímzők, tojáspatkolók és a mézeskalácsosok is (Gulyás, 2008). A hagyományőrző fesztiválok közül fontos kiemelni a bányász múlt felelevenítésével foglalkozó salgótarjáni Bányarém Fesztivált, melyet tavaly ötödik alkalommal rendeztek meg. Ekkor dőlt meg „a legnagyobb ehető rakott káposzta” világrekordja. A Bányász és Hagyományőrző Ételek főzőversenyén a világrekord mellett sokféle hagyományos bányászétel készült, és megválasztották Magyarország legerősebb bányását (Nmh., 2013. szept. 5.).

5.3.1. Kazári Laskafesztivál és Tócsni Parti

Több ezren látogatnak el évente május végén, az idén hetedik alkalommal megrendezett Laskafesztiválra. A hagyományosan meghirdetett főzőversenyre ékeznak versenyzők Hajdú, Tolna, Borsod, Somogy és Heves megyéből ezen felül a határon túlról, Szlovákiából, Fülekről valamint a Község testvértelepüléséről Harkácsról is. A főzőversenyen a hagyományos palóc ételek a tócsni és a laska mellett a csapatok saját településeik különleges ételeit is elkészíthetik. A mákos, lekváros, túrós laska és a fokhagymás tócsni mellett juhtúrós sztrapacska, bográcsgulyás és pörkölt is szerepel a menüben. A fesztivál alatt nép zenekarok és hagyományőrzők szórakoztatják a látogatókat. Hasonlóan a Hollókői Húsvéthoz itt is népviseletbe bújnak a helyiek. A színpadi előadások mellett a vendégek megnézhetik a helyi múzeumokat, nevezetességeket: a tájházat, a vasalómúzeumot, bányászházat, falvédő és gyufacímke kiállítást is. A fesztiválon és a hétköznapiokon is rendszeresen üzemel az úgynevezett tufataxi, amellyel a Közép-Európában is páratlan vulkáni képződményhez, a riolittufához kirándulhatnak az érdeklődők (Nmh.; 2009. jún. 11.).

5.3.2. Haluskafesztivál

A Vanyarcon megrendezett Haluskafesztivál a tavalyi évben jubilált. A tízedik alkalommal megrendezett főzőversenyén 23 csapat indult Nógrád és Pest megyéből továbbá Szlovákiából. A zsűri elsősorban a hagyományos káposztás és túrós haluskát értékelte, különdíjban részesültek a hagyományostól eltérő ételek. Palócföldön sztrapacskaként is emlegetik a haluskát, amelynek alapanyagai reszelt krumpli liszt és só. A fesztiválon több különlegesség készült már, többek között lecsós, vadvörköltös, mákos haluska is. A jubileumot határon túli fellépőkkel, előző fesztiválokról készült képeskönyvvel és régi receptek felelevenítésével ünnepelték (Nmh., 2013. szept. 17.).

5.4. EGYÉB FESZTIVÁLOK

Az eddig ismertetett nevezetes fesztiválokon kívül jó néhány olyan rendezvény van, amely bár az internetes keresés alapján alacsony számokat produkált, mégis jellegét tekintve említést érdemel. Ilyen például a 2002-től létező bokori traktormajális, ahol rendszeresen megrendezik a traktorok ügyességi versenyét. Ennek keretében megválasztják a legszebb traktort és traktorost. A traktorhúzó versenyen összemérhetik erejüket a látogatók. A veterán gépek majálisára évente több ezer ember kíváncsi (Nmh., 2012. máj. 16.).

Szintén meg kell említeni az idén öt éves terényi Kultúrgolyó fesztivált, amelynek fő célja a szlovák-magyar kapcsolatok ápolása. Így a fesztivál vendége Terany, Apátújfalu, Rárosmulyad, Nagykürtös és Losonc. A rendezvény alkalmat teremt arra, hogy a különböző falvak megismerjék egymás kézművességét. Kirakodó vásárokon és különböző tárlatokon mutatják be a különféle mesterségek portékáit. A sokféle szórakoztató program mellett lehetőség nyílik egymás kultúrájának megismerésére (Nmh., 2011. szept. 20.).

Különleges nemzetiségekhez kötődő esemény a Sziráki Roma Fesztivál. A rendezvény 2010-ben indult útjára, célja a cigány kultúra bemutatása, népszerűbbé tétele, tradíciók megőrzése. A hagyományos főzőverseny mellett évről-évre roma szépségversenyt is szerveznek Szirákon. A főzőversenyen készült ételeket rendszerint szétosztják a szervezők. A fesztiválon szlovák, lengyel, román és szerb nemzetiségű előadóművészeket is meghallgathatnak a résztvevők (www.kulturpart.hu).

5.5. TÉRKÉP

A fesztiválok internetes keresési találat szerint szerepelnek súlyozva a 3. táblázatban. Az így kapott értékek 1 és 5 közé esnek. Az 1-es érték az alig ismert, az 5-ös a legnépszerűbb fesztivált jelenti. A 4. táblázat tartalmaz valamennyi fesztivált súlyozottan. A táblázat alapján kirajzolódik Nógrád megye fesztivál turizmusának térképe (2. térkép).

3. táblázat: Fesztiválok súlyozással számított értékei

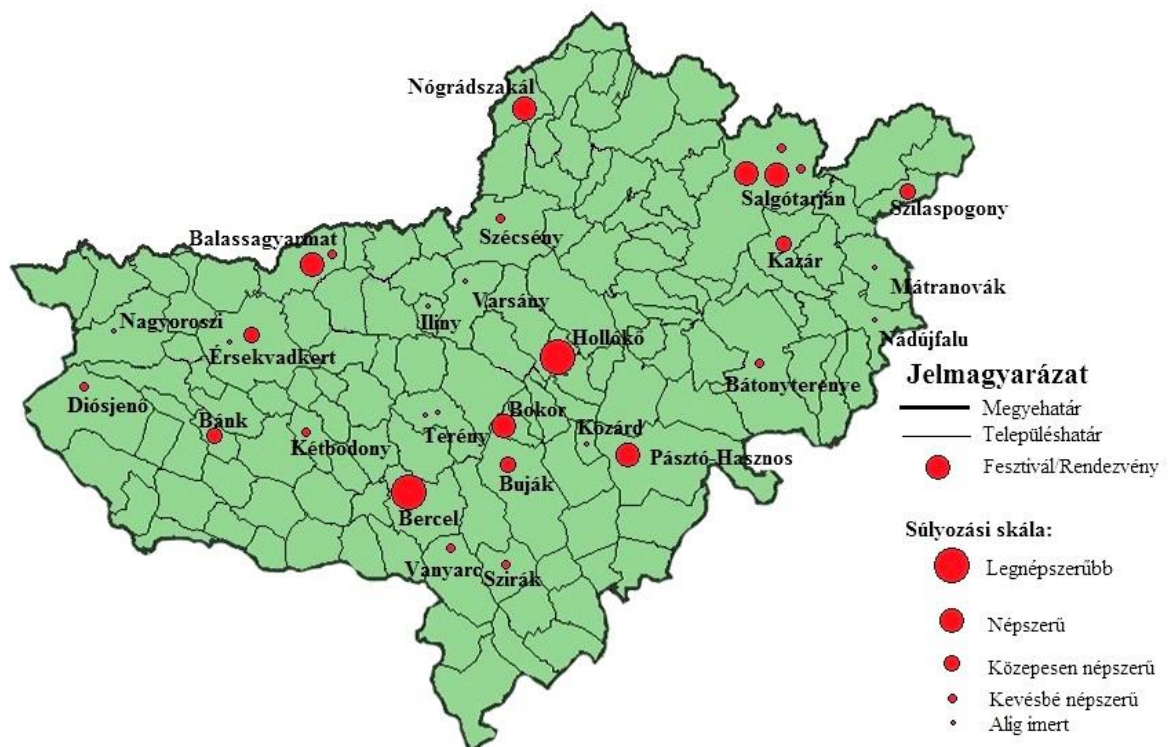
Találat (db)	Érték
100-1000	1
1000-2500	2
2500-4500	3
4500-7500	4
7500<	5

Forrás: Saját szerkesztés

4. táblázat: Fesztiválok/rendezvények súlyozása

Fesztivál/Rendezvény	Helyszín	Találat (db)	Súlyozás
Húsvéti Fesztivál	Hollókő	13800	5
S.U.N. fesztivál	Bercel-Csobánkapusztá	7960	5
Tarjáni Tavasz	Salgótarján	7430	4
Zene Határok Nélkül	Balassagyarmat	7120	4
Traktormajális	Bokor	5390	4
Ipoly-völgyi fesztivál	Nógrádszakál	4890	4
Nemzetközi Dixieland Fesztivál	Salgótarján	4850	4
Rétesfesztivál	Pásztó-Hasznos	4700	4
Gödör Fesztivál	Érsekvadkert	4420	3
Bujáki Vasárnap	Buják	3740	3
Kőleves Fesztivál	Szilaspogony	3560	3
Louis Armstrong Jazzfesztivál	Bánk	3490	3
Laskafesztivál	Kazár	2680	3
Roma fesztivál	Szirák	2470	2
Tóparty fesztivál	Salgótarján	2140	2
Diákjuniális	Balassagyarmat	1670	2
Bányarém Fesztivál	Salgótarján	1670	2
Haluskafesztivál	Vanyarc	1560	2
Diófesztivál	Diósjenő	1550	2
Ménes-patak Menti Nemzetközi Fotóművészeti Fesztivál	Szécsény	1340	2
Káposzta Fesztivál	Bátonyterenye	1080	2
Szilvaszombat	Kétdobony	1070	2
Tájak,ízek, kultúrák	Varsány	907	1
Almavirág Fesztivál	Kozárd	852	1
Nemzetközi Akusztikusgitár Fesztivál	Érsekvadkert	659	1
Vargánya Fesztivál	Mátranovák	556	1
Derelye és Dedelle Fesztivál	Iliny	412	1
Palacsinta Fesztivál	Mátraterenye-Nádújfalu	397	1
Kultúrgolyó Fesztivál	Terény	335	1
Kecskesajt Fesztivál	Terény	314	1
Palócgulyás Fesztivál	Nagyoroszi	168	1

Forrás: Saját szerkesztés

2. térkép: Fesztiválok és rendezvények Nógrád megyében

Forrás: Saját szerkesztés

A térképen, Salgótarján környékén valamint Hollókő környékén csoportosulnak a fesztiválok. A megye nyugati részén elszórtan jelennek meg.

6. HOLLÓKŐ-„PALÓCFÖLD” SZÍVE

Hollókő 1987-ben (Budapest mellett) hazánkban elsőként került fel az UNESCO világörökségi listájára. Ehhez nagyban hozzájárult az Ófaluban kialakult egyedülálló falusi élet, amelyet többé-kevésbé sikerült eredeti formájában fenntartani. A község legismertebb rendezvénye a Hollókői Húsvét, de ezen kívül számos program, látnivaló bújik meg e kis faluban. A különlegessége abban rejlik, hogy nem skanzenként vagy múzeumként mutatja be a népi hagyományokat, hanem egy nagyon is élő falu csalogatja be az arra járókat hagyományainak mindennapjaiba.

6.1. RÖVID TÖRTÉNET

A várat a XIII. század közepén kezdték el építeni a Kacsicsok. E nemzetség a birtok ősi tulajdonosa volt. A sziklán magasodó erődítményhez egy nagyon régi história kötődik. A legenda szerint egy bizonyos Kacsics András elrabolta a szomszédos földbirtokos hitvesét és bezárta az erődítménybe. Az asszony dajkája ugyanakkor értett a boszorkánysághoz így meggyőzte az ördögöt, hogy fiai holló alakjában szabadítsák ki a szépséges leányt. A holló fiak így is tettek, kőről kőre lebontották a várat, és a kövekből egy közeli bazaltsziklán új várat építettek. Ez lett a mai Hollókő vára. A középkorból fennmaradt írásos emlékek szerint ismeretes, hogy a falu a XIV. század elején egyházas helyiség volt. A török hódítás idején Hollókő is elnéptelenedett, 1715-ben csupán 3 adóköteles háztartást említenek a vármegyei összeírások. Újratelepítésére hamar sor kerülhetett, hiszen az 1720-as nyilvántartás szerint ekkor már nemes község volt. A terület kedvezőtlen mezőgazdasági adottságai miatt hosszú időre lelassult a falu gyarapodása. Ráadásul a gyakran pusztító tűzvész a fából készült, alapozás nélküli házakat könnyen leégette. Az 1909-es nagy tűzvész után a házakat vályogból, kőalapra építették és szarufás tetővel, cserépszindellyel burkolták eredeti kinézetükhöz hasonlóan. Végül 1911-re nyerte el a település mai kinézetét (www.palocut.hu).

6.2. LÁTNIVALÓK

Az Ófalu bejárata előtt a Pajtakert nevű kiállító helyen és üzletben a sokféle kézzel készült népművészeti tárgy megtekinthető. Az épület időszakos kiállításoknak is otthont ad, ahol a környékbeliek mellett egész Kárpát-medence művészei is bemutatkozhatnak. A bejáratától nem messze kis Kápolna áll, ami a helyi vallásosságnak állít emléket. Tovább haladva a Muskáti Vendéglő előtt számtalan kézműves programmal ismerkedhetünk meg. A bejáratától kb. 300 méterre található Kelemen Ferenc faragó háza, amelyre jókora fából faragott holló tábla hívja fel a figyelmet. A háztól balra található a Posta Múzeum, ahol a Magyar Királyi Posta működéséről, rendjéről, és a postások által használt eszközökről tudhatunk meg többet. A templommal szemben a Mívesház található, ami a vendéglátásban és a hagyományos programok szervezésében kap szerepet. A falu jelképeként is ismert fatornyos, zsindellyel fedett Római Katolikus Templom kiválóan beleillik a falu környezetébe. Az egyszerű építmény padlózatát vörös téglá fed, falai fehérek, a fából ácsolt toronyban pedig egyetlen szög sincs. A templom közelében lévő Falumúzeum hitelesen adja át a régmúlt hangulatát. A vendégek többek között megnézhetik az úgynevezett tisztaszobát, ami helyi szóhasználat az „első ház”. Ez a szoba az utcára néz. A tisztaszobában lévő magasan bevetett ágyakat különleges faragások, festések és párnák díszítik. A párnák hajdanán a mátká kelengyéjéhez tartoztak. A ház falain búcsúból, zarándokutakból származó cseréptárgyak, szentképek, fészületek sorakoznak. Hagyományosan a családfő által faragott lócákat is itt lehet megnézni. Ugyanitt kézimunkához szükséges eszközökkel és tároló alkalmatosságokkal is találkozhat az érdeklődő. A múzeum szomszédja a Községi ház, ahol megbeszéléseket, konferenciákat tartanak. A Szövőház mesterei különböző textíliákat készítenek, amelynek fortélyait az érdeklődőknek szívesen megmutatják. A falvak sajátos népviseletét ismerteti meg a Babamúzeum, ahol rimóci, szécsényi, varsányi és persze hollókői viseletbe öltöztetett babákat láthatunk. A Fazekasház kézi korongozással készült cserépedényeket mutat be és értékesít (Filip, 2006).

6.3. RENDEZVÉNYEK

A nagyhírű Húsvéti Fesztivál mellett számtalan egyházi és kulturális programmal ismerkedhetünk meg Hollókőn. Az Úr napján, amit pünkösd második vasárnapján tartanak, körmentet rendeznek és falombból sátrakat úgynevezett „gulibákat” építenek. A július utolsó hétvégéjén megrendezésre kerülő nagyszabású folklórfesztiválon a környék összes jeles népművészeti együttesét meghívják. Szlovák és német csoportokat is nagy számban elhívnak. Augusztus 20-án hagyományos várjátékok szórakoztatják a kicsiket és nagyokat egyaránt. A korhű ruhába öltözött lovagok, íjászok, páncélosok, várúrnők és kisasszonyaik érdekes játékokat és felvonulást tartanak. Szüret idején októberben hagyományos szüreti fesztiválon vehetnek részt a látogatók, amelyen az őszi dekorációval ékesített lovas kocsik is felvonulnak. Karácsony idején betlehemezők várják a turistákat, ami a nagy érdeklődésre való tekintettel több napig is megtekinthető (Filip, 2006).

6.4. HOLLÓKŐ JÖVŐJE

A község polgármestere Szabó Csaba elmondása szerint jövőre egy megújult Hollókő várja vendégeit. A falu 1,7 milliárd forintos támogatást nyert, amit 41 millió forint összeggel egészít ki. A beruházás tervei között szerepel az útburkolat cseréje, új parkoló építése, játszóházak kialakítása, sajt-és tejház kialakítása és még -sok más elképzelés. A falu célja, hogy meghosszabbítsa a látogatások idejét, csökkentse a szezonalitást és növelje a vendégéjszakák számát, ezért igyekszik programjait is színesebbé tenni. A „Próbáljon szerencsét Hollókőn” elnevezésű program keretein belül az idelátogatók a palóc szokásokat, hagyományokat és a régi korok hangulatát érezhetik majd át (www.cosmomedia.hu). A kezdeményezés a turistáknak bővebb választékot, a helyiek számára több munkalehetőséget, a falu számára pedig nagyobb bevételt jelent. A polgármester arról is beszámolt, hogy jelenleg van egy a szlovák-magyar határon átnyúló projektjük is, ami a vizes élőhelyek megóvására koncentrál a nógrádi faluban és Kalondában egyaránt. A 100 milliós fejlesztés eredményeképp őszre két tanösvényt alakítanak ki Hollókőn (Nógrád megye magazin, 2014. ápr.18). Az még azonban nem teljesen egyértelmű, hogy az említett nagyberuházások hogyan tudják a tényleges helyi érdekeket szolgálni, és hogyan illeszkednek a megőrizni kívánt hollókői hagyományokba.

6.5. TÉRKÉP

Hollókő elhelyezkedése a 3. térképen látható.

3. térkép: Hollókő

Forrás: Saját szerkesztés

7. VALLÁSI TURIZMUS

A turizmus egyik ága a vallási turizmus. A vallási turizmus helye a kulturális turizmuson belül van, ugyanis a vallási turizmus vendégei a kultúrtörténeti, művészettörténeti

4. kép: Mátraverebély- Szentkút Nemzeti Kegyhely

Forrás: Seres Péter fényképe

néprajzi vonatkozásban meghatározó értékeket kívánják felkeresni vagy effajta helyszíneken élik meg a számukra jelentőségteljes szellemi eseményeket. Szűk értelemben zarándokutat, bűcsújárást, a vallási eseményeken való részvételt

tekintjük vallási turizmusnak, de

csak abban az esetben, ha a hívő hite gyakorlásaként vesz részt az eseményeken, a szervezők a lelkeséget helyezik a középpontba az idegenforgalmi szolgáltatások helyett. Tágabb értelmezésben azonban vallási turizmusnak minősül, amikor a hívők vagy nem hívők különböző vallási látványossághoz látogatnak, de ezeket nem szent helyként, hanem kulturális, történelmi vagy művészeti emlékként becsülik. Mint a különböző felmérések, becslések igazolják, az emberek nem csak azért járnak templomba, hogy gyakorolják vallásukat, hanem azért, hogy gyönyörködjenek a fennmaradt szakrális, kulturális, művészeti értékekben. Manapság egyre többen keresik fel a vallási turizmus kategóriába sorolható eseményeket, helyszíneket. Vannak köztük vallásos, vallásokat gyakorló egyének és olyanok is, akiket a fennmaradt szakrális, művészeti emlékek vonzanak. Az első csoportba tartozók utazási indítéka a hitélethez kötődik, hitüket szeretnék gyakorolni, ezért keresik fel a vallási helyszíneket. A második típust elsősorban nem a hit megélése motiválja, hanem legtöbbször az épített, tárgyi vagy szellemi örökség megmaradt értékei teszik kíváncsivá. Sokan vannak, akik a szabadidő eltöltéseként csoportokba szerveződve vagy egyénileg látogatnak el híres egyházi örökségekhez, mások egy-egy zarándokút megtételét testi-lelki kihívásként élik meg, így gyalognak hetekig, hónapig az önmaguk és a világ mélyebb megismeréséhez vezető utakon. Így tették ezt azok a zarándokok is, akik már évszázadokkal ezelőtt ellátogattak Mekkába, és így teszik a jelenben még sokan mások, akik részt vesznek a híres spanyol Camino-n vagy akár a Nógrád megyei

Szentkúthoz vezető zarándoklaton. Az eleven vallásos mentalitás más tájról is vonzóvá teszi Palócföldet, így Mátraverebély- Szentkút a leglátogatottabb magyarországi kegyhellyé vált (www.keresztenyszo.katolikus.ro).

7.1. MÁTRAVEREBÉLY- SZENTKÚT

Magyarország Nemzeti Kegyhelye a szlovák- magyar határ mentén található. Története 1091-ig nyúlik vissza. A legenda szerint Szent László király ellenségei elől menekült, amikor egy szakadékhhoz ért. Innen reménytelen volt a kijutás, katonái nem jutottak vízhez, de miután lovával ugratott egyet kifakadt egy forrás. Az első gyógyulás a 13. században történt, amikor a Szűzanya megjelent egy helyi néma pásztornak. Arra utasította, hogy ásson a földbe majd a feltörő vízből igyon. A pásztor engedelmeskedett és visszanyerte beszélőképességét. 1210-ben a zarándokok tömege miatt templom épült Mátraverebély faluban, ahonnan körmenetben gyalogoltak a Szentkút völgyében lévő gyógyító forráshoz. 1258-ban ez a templom megkapta a búcsú kiváltságot. A zarándokhely az 1400-as évektől már a legnagyobb búcsúhelyeknek kijáró búcsúkiváltságokkal rendelkezett. 1700-ban XI. Kelemen Pápa előzetes vizsgálatokat követően a Szentkúton történt csodás gyógyulások valódiságát elfogadta. 1705-ben épült meg az első kőkápolna. Almásy János a Szentkúthoz köthető csodálatos gyógyulásáért hálából 1758-tól 1763-ig felépítette a mai kegytemplomot és mellé egy kolostort. A Szentkúti barlangokban a 13. századtól éltek remeték. Az utolsó, Dobát Jozafát 1767-ben halt meg. Sírja a bazilikában található. 1722-től a ferencesek a szentkúti kolostor lakói, véglegesen a 19. században telepedtek le. 1950-ben államosítás kezdődött, aminek hatására szociális otthonná alakult át a kolostor. A templom külseje 1989-ben újult meg ezután megerősödött a zarándoklatok szokása. 2006-ban Magyarország legjelentősebb búcsújáróhelyét Nemzeti Kegyhellyé nyilvánították. Manapság évente kb. 200 zarándok látogat el a szentélyhez (M. Szabó szerk., 2012).

A tavaly ősszel elkezdődött felújítási munkálatoknak köszönhetően Szentkút várhatóan ez év végére megújul. A pályázaton elnyert 2,5 milliárd forintos támogatásból számos dolog fog változni. A tervek szerint megújul a templom, a templombelső, átalakul a templomtér világítása, elektromos padlófűtést szerelnek a padok alá, eredeti helyére kerül a szószék valamint az oltáron is lesznek változások, így kegyszobor könnyebben megközelíthetővé és jobban láthatóvá válik. A felújítási program „kulcseleme” a szabadtéri miséző helyet is magában foglaló „tér sor”, amit különböző építészeti megoldásokkal egységesítenek. Felújítják a zarándokházat is, amelyből egy kolostori hangulatot megidéző, 50-fő befogadóképességű szálláshely lesz. Végül a tervek szerint lesz egy fogadóépület is,

ahol információs centrum, kegytárgyüzlet, mosdó és fogadótér kap helyet. A felújítási munkálatok alatt országjárása indult a szentkúti kegyszobor. (www.magyarkurir.hu). Első útja a pasaréti ferences templomba vezetett, majd március 22-én, Székesfehérváron fogadták a Mátraverebély-szentkúti Nemzeti Kegyhely kegyszobrát, ahol imádságos körmenetben kísérték a Szűzanya-szobrot a székesegyházba. Az egész napos ünnep után a kegyszobor tovább „zarándokolt” a pesti ferences templomba majd a Margit körúti ferences templomban köszöntötték a szentkúti Szűzanyát. A nagybőjti országjárás utolsó állomása Szent Erzsébet szülővárosa volt. A sárospataki bazilikában április 4-én és 5-én lehetett imádkozni a kegyszobor előtt (Új Ember, 2014. márc. 30.).

7.2. SALGÓTARJÁN

Szűkebb pátriám, szülővárosom templomai, szakrális emlékei szintén bőségesen szolgálnak szellemi-lelki táplálékkal mind az idelátogató turisták, mind az itt élők számára. Ennek szép bizonyítéka többek között az az egész évet átfogó programsorozat, mely a munkások védőszentjéről, Szent Józsefről elnevezett templom orgonájához fűződik. Az 1936-ban a ferences rend által alapított és 1938-ban felszentelt orgona alkalmat biztosított nívós hangversenyek, a templom relikviáit bemutató dokumentációs kiállítások megrendezésére. Az egész 2013-as évre kiterjedő rendezvénysorozat hangsúlyos eleme volt azoknak a programoknak, melyek a város 90 éves történetéhez kapcsolódtak. „75 esztendő a Szent József Plébániatemplom orgonája” elnevezésű emlékvé lehetőséget biztosított számos magyarországi kórus és orgonaművész bemutatkozására és egyúttal sokaknak különleges művészi élményt jelentett (Csongrády, 2013).

Ha a város vallásos életével ismerkedünk, meg kell említeni a Kálvária jelentőségét is. E az a hely a városban, mely különleges táji-építészeti környezetéül szolgál az egyéni és közösségi imádságnak. A salgótarjáni Szent Imre-hegyi felújított Kálvária „Magyar feltámadás barlangját” 2014 augusztus 15-én maga a Váci Egyházmegye segédpüspöke szentelte fel szívhez szóló ünnepség keretében.

7.3. BÚCSÚK

7.3.1. Herencsényi Palóc Búcsú

Évről-évre zarándokok százai gyalogolnak el Rimócról, Varsányból, Ilinyből, Nógrádsipekről és valamennyi környékbeli településről, sőt külföldről is a cserhádi dombok útjain, hogy eljussanak Herencsénybe a nagykereszt búcsújára. A Herencsényi Palóc Búcsú napján minden évben szabadtéri ünnepi szentmisét rendeznek a Palócok Vigyázó Keresztje előtt, amit a nap további részében gazdag és színvonalas kulturális program követ (Hegedűs, 2014).

7.3.2. Balassagyarmati Palóc Búcsú

A családok védőszentjeként tisztelt Szent Anna kultuszára, illetve nép hagyományaira alapozva Balassagyarmaton szintén minden évben megrendezik a Palóc Búcsút. Szent Anna tiszteletére országosan is egyedülálló szertartáson vehetnek részt a magyar és külföldről érkező hívek, akik számára a sokszínű népviselet, a helyi hagyományörzők különleges produkciója mindig maradandó élményt ad (Nmh., 2014. júl, 19.).

7.4. TAR-SZTUPA

Tar határában emelkedik a buddhista építészet egyik jellegzetes alakja, a Sztupa. A Sztupa a békét, boldogságot és jólétet jelképezi, és e három érték megszilárdítására épült. Őszentsége a XIV. Dalai Láma szentelte fel 1992. július 22-én. A Békesztupa megépítésével Kőrösi Csoma Sándor halálának 150. évfordulója előtt tisztelegtek. Kőrösi Csoma Sándort az egyház megvilágosultként tiszteli, valamint kötelességének tartja szellemi hagyatékának fenntartását és gyakorlását. A vallás célkitűzése, hogy a 2500 évre visszanyúló eredeti buddhista tanokat szóbeli átadás útján megőrizték. A hagyományos buddhista szakrális épület - amelyből nagyon sok található Ázsiában- megépítésének módját maga a Buddha írta elő 2500 évvel ezelőtt. A Sztupa külső és belső negatív energiák ellensúlyozására épül. Külső lépcsős része a spirituális előrehaladás, megvilágosulás fokozatos útját fejezi ki. Belső részében szent emlékek, jelképek és írások találhatók. A Meditáció Központ rendszeres meditációknak, szertartásoknak és lelki gyakorlatoknak ad otthont. A kegyhely óriási látogatottságnak örvend, az ősi kultúrák csodálóinak, valamint a békeszerető emberek kedvelt zarándokhelye lett (Pásztói hírlap, 2004. jún.).

7.5. ÚTMENTI FESZÜLETEK, „KÁPONKÁK” ÉS SZOBROK

A települési tér szakralizációja a község oltalmazását, biztonságérzetét, gazdálkodás-földművelés sikerét szolgálja, csodálatos cselekmények csomópontjait ábrázolja. Protestáns falvakban a templomon kívül a természeti környezetben jelenik meg. Például Bánkon az egyik magasabb helyet Isten dombjának nevezték. Katolikus falvakban további építmények jöttek létre, jellemzően valamilyen természetfeletti élmény, csoda, különböző fogadalmak eredményeként. Legrégebbi ilyen emlékünks a karancshegyi kápolna is fogadalmi eredetű. 1739-ben a pestis megszűnésére Nógrádverőcén, 1762. évi fagykár miatt Mátraszőlősen, 1855. évi árvíz nyomán Patakon, később a templomot károsító villámcsapások megszűnésért Nógrádmegyeren emeltek káponkát. Egy-egy ilyen építmény a felajánlások nyomán (gyertyatartók, virágcsokor, szobrok stb.) szinte közösségi alkotássá válik. A káponkák sajátos nógrádi palóc típusa a községek határán emelt sátoztetős, kőből épült masszív oszlop, amelynek négy oldalán egy-egy fülke kap helyet. Lábazati párkányos változatát Szécsény és Pásztó határán láthatjuk. A Nógrád megyei kápolnák sajátossága, hogy nagyrészüket egyszerre fehérre meszelt kép és szobortartó oszlop, belső részükbe nem lehet bemenni. Ezek a káponkák nem istentiszteletek, egyházi ceremóniák számára készültek, céljuk éppen az egyszerű települések szentté tétele, szakralizálása.

A káponkák mellett Nógrád megye legkülönlegesebb építményformája a fafeszület. Legtöbbször egyének és családjaik készíttetnek kereszteket. Szuhahután 1869-ben Laigut András bírósági állítatott feszületet, valószínűleg társadalmi rangja miatt is. Maconkán 1877-ben egy család nőtagjai „NAGY MARI ÉS LYÁNYA KIS PÁL MARI” felirattal alapítottak feszületet rajta pléh-Krisztussal. Alapító lehetett a település egész katolikus népe Patak, Patvarc, Terény és Karancsalja feszületének állításánál. A fakeresztek a hagyomány szerint tölgyfából készültek, de az újabb időkből akácról is van feljegyzés. A keresztek jellegzetessége a vörösesbarna mázolás, pléh-Krisztus, a motívumok és a bádog védőtető díszítése. Különleges, hogy a Karancs vidéki régi fakeresztek sokszor szív alakú faragáson állnak, mintegy a szeretet eredetét, alkotó erejét szimbolizálva (Felföldi et al., 2000).

7.6. TÉRKÉP

A vallási turizmus esetében telefonon kaptam információt az egyes területek látogatottságával kapcsolatban. Ezen információkat használtam fel a térképezéshez. A látogatottságra vonatkozó adatokat az 5. táblázat tartalmazza. A 4. térképen a látogatók száma szerint súlyozva jelennek meg a vallási helyek.

5. táblázat: Látogatók száma a különböző vallási helyszíneken.

Vallási helyszín	Látogatók száma (fő)
Mátraverebély-Szentkút	több 100 ezer
Tar-Sztupa	több 10 ezer
balassagyarmai Palóc Búcsú	több. 1000
herencsényi Palóc Búcsú	több 1000

Forrás: Saját szerkesztés

4. térkép: Vallási helyek Nógrád megyében

Forrás: Saját szerkesztés

A térképen a megye keleti részén látható csoportosulás. Itt található a szentkúti Kegyhely és a Sztupa. A búcsúk egymástól távol jelennek meg.

8. IRODALMI EMLÉKHELYEKHEZ KÖTŐDŐ TURIZMUS

A megye irodalmi turizmusának bemutatása előtt néhány külföldi példára hivatkoznék. Az irodalmi turizmus sokféle formában és mértékben számos területen van jelen, ahol fontos irodalmi személyiség született, élt vagy meghalt. Például a Majna menti Frankfurtban Goethe szülőháza a mai napig kiemelkedő idegenforgalmi látványosság. Számos kapcsolódó szolgáltatása (képeslap, könyv, feliratos pólók és sok más szuvenir) mutatja, hogy a helyiek jelentős bevételi forrása a Goethe-hez köthető irodalmi turizmus. Ez nincs másként Shakespeare szülőhelyén az angliai Stratfordban sem, ahol évente több százezer turista fordul meg emlékezve az irodalom nagy alakjára.

Ugyanakkor a jelenkori irodalmi turizmus hazája Dublin. Innen származik a XX. századi irodalom egyik legismertebb szerzője: Joyce. Ez több szempontból is érdekes, ugyanis Joyce a legkevésbé olvasott írók egyike, fő műve az *Ulysees* a közvélemény szerint olvashatatlan. Sikerét furcsa mód épp ennek köszönheti. Ez jó példa arra, hogy sokszor a hírnév az, amire az irodalmi kultusz épül, megelőzve az életművet (Andor, 2002).

Nógrád megye az irodalom hazája, irodalmi emlékhelyekben rendkívül gazdag. Ha Nógrád irodalmi hagyományait szeretnénk jobban megismerni nem állhatunk meg az országhatárnál. Számos irodalmi alakunk szülőhelye és munkásságának egy része is a történelmi Nógrádhoz köthető, mint a „nagy palóc” Mikszáth Kálmán, vagy a Tragédia-szerző Madách Imre esetében is. E két szerző kétségtelenül kerül a nógrádi irodalmi turizmus középpontjába, hiszen életük és munkásságuk több nógrádi helyszínhez is szorosan kötődik. Mikszáthnál Szklabonya és Horpács, Madách esetében Alsósztrégova és Csesztve, s mindkettőjükénél Balassagyarmat azok a helyszínek, amelyek emléket állítanak életüknek és munkásságuknak.

8.1. HORPÁCS

A magyar novella- és regényirodalom képviselőjének, Mikszáth Kálmánnak állít emléket állandó kiállításával az 1997-ben megnyílt egykori Mikszáth-kúria Horpácson. Palócföld mindennapjait bemutató író 1847-ben a Nógrád megyei Szklabonyán született. 1904-ben Szontagh Antaltól- Szontagh Pál örökösétől- vásárolta meg a földterületet. A horpácsi

5. kép: Mikszáth szobor Horpácson

Forrás: Jakab Erzsébet fényképe

birtok egykori tulajdonosa az ügyvédként és országgyűlési követként ismert Szontagh Pál volt, aki ide vonult vissza a közszereplés elől. Mikszáth gyermekkorában ismerkedett meg és barátkozott össze Madách Imrével. Nem véletlen tehát, hogy néhány irodalomtörténész Szontagh Pál-ra ismer Lucifer alakjában az Ember tragédiája című drámai költeményben. Nagy Iván történész, a 13 kötetes Magyarország családjai címerekkel és nemzedéki táblákkal c. meghatározó történeti munka szerzője 1878-ban költözött Horpácsra, ahol a falu bírójaként is tevékenykedett.

Mikszáth Kálmán kúriája fia tervei alapján 1906-ra készült el. Az író halála után

(1910) felesége Mauks Ilona végleg Horpácsra költözött és itt lelt végső nyugalomra. Az 1945-ös földosztás felaprózta a Mikszáth örökséget. A család elköltözött Budapestre így a birtok elhanyagolttá vált, kastélyát a lebontás fenyegette. Az ötvenes években azonban műemlékké nyilvánították a kúriát, ami egy nevelőotthonnak adott helyet. 1997-ben végül a Mikszáth emlékében felújították, és az író tiszteletére állandó kiállítást nyitottak meg. Ebből a mindössze 207 lelket számláló apró faluból származik Széchenyi István bátyja, Széchenyi Lajos (1781-1855), valamint Szentirmai Elemér Zeneszerző is. (Tözsér, 2000).

8.2. MOHORA

Mikszáth nógrádi vonatkozásában meg kell említeni Mohorát is. Az író felesége Mauks Ilona mohorai születésű volt. Egy legenda szerint itt keletkezett a Különös házasság néhány fejezete és A lohinai fű című novella is. Mohora fontos Mikszáth-emlékhely, állandó kiállítással, az íróról és feleségéről készült mellszoborral tiszteleg a „nagy palóc” előtt.

Szintén Mohorán 2000-ben nyitotta meg kapuit a Tolnay Klári emlékház. A Kossuth-díjas Művésznő 60 éves munkásságát, életének emlékeit mutatják be fényképeken és megmaradt személyes tárgyain keresztül. A színészsóriás születésének századik évfordulója alkalmából rengeteg kiállítást lehet megtekinteni az idén Nógrád megyében (www.mohora.hu).

8.3. CSESZTVE

Magyarország egyedüli Madách emlékhelye a Csesztvén található Madách Imre emlékmúzeum. Az 1770-es években a település egyik birtokosa Majthényi Károly volt. Lánya Majthényi Anna és Madách Imre házasságából öt gyermek született. Az elsőszülött gyermek, Imre miatt került már a múlt században a község a figyelem középpontjába. A Madáchok Nógrád megye legősibb nemesi családjai közé tartoznak. A család mindig is aktívan vállalt szerepet a közéletben. A családi kúria egy hatalmas „anglus park” közepén állt, közepén a még ma is látható krími hársfa nyugözi le a látogatókat. A család tagjai lelkes kertészek voltak, kedvenc időtöltésük közé tartozott a kertépítés, a kúria parkjának gondos művelése. Az udvar jelenlegi arculata az 1864-es átépítésnek köszönhető. Valószínűleg kisebb volt abban az időben, mikor a költő Csesztvén élt. (1844-1853) A politikából visszavonulva, csaknem 10 évig tartó magányában terjedelmes alkotói munkára készült itt a költő. 1862-ben neves találkozóznak adott otthont. (Ahogyan a ház falán elhelyezett emléktábla is tanúsítja.) Madách itt látta vendégül Arany Jánost, aki elsőként ismerte fel a Tragédia jelentőségét. A településen 1983 óta minden év októberének első szombatján megrendezik a Madách Irodalmi Napot, amely megyei és országos szinten is nagy látogatottságnak örvend (Tözsér, 2000).

8.4. BALASSAGYARMAT

Irodalmi emlékhelyekben gazdag Balassagyarmat is. Ide köthető Balassi Bálint, akinek előnevét a város adta, illetve családjától ered a város nevének első tagja. Balassi a városban különböző hadivállalkozásokban vett részt. A költő Somoskő településen, nem messze Balassagyarmattól ismerte meg Losonczy Annát, akihez híres Júlia-ciklus verseit írta. Szintén balassagyarmati születésű Bérczy Károly a Puskin Anyegin című művének fordítója s a Tízek Társaságának tagja. Komjáthy Jenő 1881 és 1885 között a helyi polgári iskola tanára volt. Madách Imre politikai munkássága kötődik ide, először a megyeházán gyakornok, jegyző majd főbiztos. 1861 márciusában balassagyarmati országgyűlési képviselő. Mollinár Gizella is kötődik a városhoz. A Tanácsköztársaság idején Balassagyarmatra keveredett íróknak nagy szerepe volt a kommunista mozgalomban. Itt született Megyery Sári színész-, író-, költő is. Ugyancsak Balassagyarmaton tölti gyermekkorát a modern magyar líra egyik nagy alakja, a Kossuth-díjas Szabó Lőrinc.

8.5. EGYÉB EMLÉKHELYEK

Madách neve Csécsén is felmerül. Az író itt vette feleségül Fráter Erzsébetet, Fráter Pál nógrádi alispán unokahúgát. A szabadságharc bukása után pedig itt bujkált többek között Bajza József.

Ráday Pál neve Ludányhalászihoz köthető. 1699-től lett a megye főjegyzője. Fia Ráday Gedeon, az irdalom híres pártfogója is itt született.

A magyar prózaírás mesterének Krúdy Gyulának nagyapja, aki honvédkapitányként harcolt a szabadság harcban a Nógrád vármegyei Szécsénykovácsiban született. A közeli Szécsény településen született Komjáthy Jenő író is. Ferenczy Teréz is Szécsényhez köthető. A költő születése után családja Szécsénybe költözött, gyermekkorának meghatározója volt a város. Pesti tartózkodása során több jeles irodalmi személyt is megismert, többek között a herencsényi születésű Lisznyai Damó Kálmánt. (Csiffáry, 2001)

Nógrád nemcsak az ország legzöldebb területe, hanem irodalmi emlékhelyekben is az egyik leggazdagabb megye. Ez adta az „Irodalmi barangolások” ötletét, ami több itthoni és határon túli nógrádi településre vezet el a kirándulókat. Többek között Mikszáth Szklabonyájától Madách alsósztrégovai szülőházáig. Itthon Csécese, Szécsény, Balassagyarmat, Horpács és még sok más település szolgálhat az irodalmi zárandoklatok helyszínéül. Egy-egy település felkeresését fotóval, pecséttel vagy akár egy csoki vásárlását igazoló blokkal is igazolhatják a résztvevők (Tarnóczi, 2007).

8.6. TÉRKÉP

Az irodalmi emlékhelyek internetes keresési találat szerint súlyozottan jelennek meg a 6. *táblázatban*. Ha egy település több személyhez is köthető, ott az értékek összeadódnak. Az így kapott értékek 1 és 5 közé esnek. Az 1-es érték az alig ismert, az 5-ös a legnépszerűbb irodalmi emlékhelyet jelenti. A 7. *táblázat* tartalmaz valamennyi irodalmi emlékhelyet súlyozottan. A táblázat alapján kirajzolódik Nógrád megye irodalmi emlékhelyeinek térképe (5. *térkép*).

6. táblázat: Irodalmi emlékhelyek súlyozással számított értékei

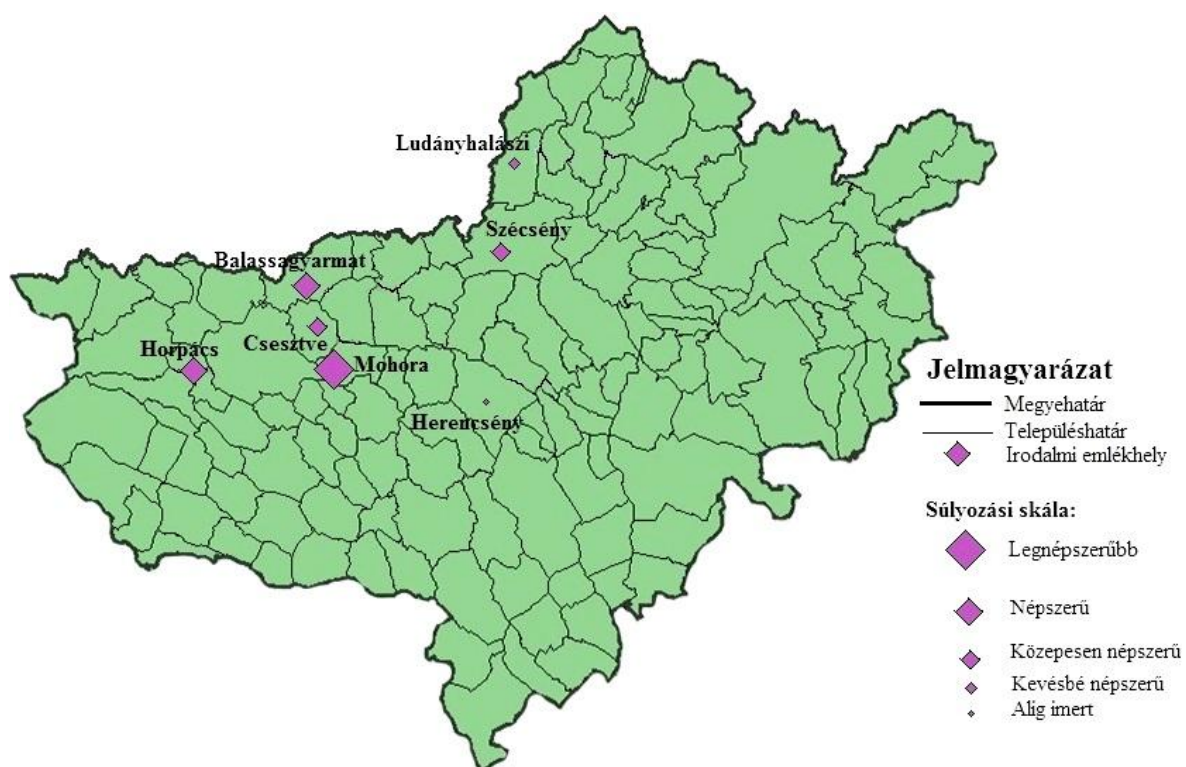
Találat (db)	Érték
0-200000	1
200000-400000	2
400000-600000	3
600000-900000	4
900000<	5

Forrás: Saját szerkesztés

7. táblázat: Irodalmi emlékhelyek súlyozása.

Helyszín	Irodalmi Személyiség	Találat (db)	Súlyozás
Mohora	Mikszáth Kálmán	620000	
Mohora	Nagy Iván	189000	
Mohora	Tolnay Klári	147000	
Összesen (Mohora)		956000	5
Balassagyarmat	Balassi Bálint	382000	
Balassagyarmat	Szabó Lőrinc	380000	
Balassagyarmat	Mollinár Gizella	16500	
Balassagyarmat	Bérczy Károly	14300	
Összesen (Balassagyarmat)		792800	4
Horpács	Mikszáth Kálmán	620000	
Összesen (Horpács)		620000	4
Csesztve	Madách Imre	523000	
Összesen (Csesztve)		523000	3
Szécsény	Ferenczy Teréz	313000	
Szécsény	Komjáthy Jenő	116000	
Összesen (Szécsény)		429000	3
Ludányhalászi	Ráday Pál	206000	
Összesen (Ludányhalászi)		206000	2
	Lisznyai Damó		
Herencsény	Kálmán	6990	
Összesen (Herencsény)		6990	1

Forrás: Saját szerkesztés

5. térkép: Irodalmi emlékhelyek Nógrád megyében

Forrás: Saját szerkesztés

Az emlékhelyek Csesztve körül csoportosulnak. Ludányhalászi, Szécsény és Herencsény nem képez csomópontot.

9. SZÁLLÁSHELYEK A MEGYÉBEN

Nógrád megye turisztikai pozícióját erősen meghatározza szálláshely szolgáltatása. A bemutatott attrakciók sikerességének kulcsa a megfelelő mennyiségű és minőségű szálláslehetőségek, szálláshely szolgáltatások biztosítása.

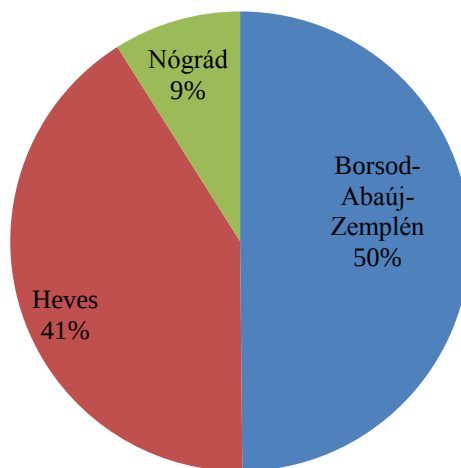
8. táblázat Kereskedelmi szálláshelyek kapacitás-és vendégforgalmi adatai Nógrád megyében.

Szállástípus	Működő egység	Szoba	Férőhely	Vendég	Ebből külföldiek	Vendég -éjszaka	Ebből külföldiek	Átlagos tartózkodási idő (éjszaka)
Szálloda	11	328	834	21626	1627	39610	3382	1,8
Ebből:								
háromcsillagos	3	106	246	11869	1060	22154	2199	1,9
Panzió	26	255	750	8569	1232	21829	5558	2,5
Közösségi szálláshely	16	140	777	6115	100	21523	408	3,5
Üdülőház	10	176	641	4561	356	10710	2258	2,3
Kemping	3	300	750	1296	86	2262	206	1,7
Összesen	66	1199	3752	42167	3401	95934	11812	2,3

Forrás: 2012-es KSH adatok alapján saját számítások.

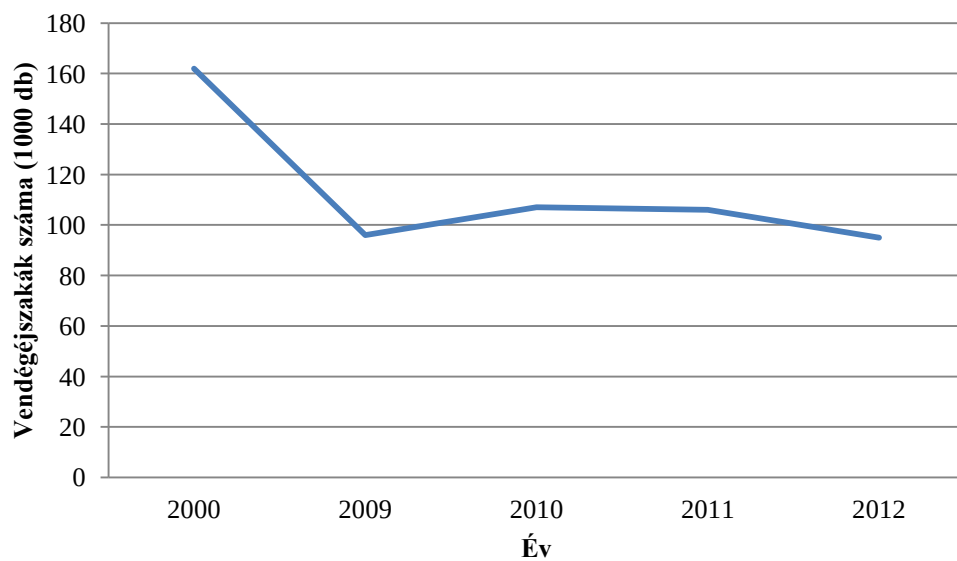
A fenti táblázatból kitűnik, hogy a megye összesen 66 kereskedelmi szálláshellyel rendelkezik, Az 1. ábra alapján megállapítható, hogy szálláshelyeink kapacitása az Észak Magyarországi régióban messze elmarad Borsod-Abaúj-Zemplén és Heves megyétől. A vendégéjszakák száma az előző évekhez képest enyhe csökkenést mutat, ám a 2000-res évet nézve a változás jelentős, 40%-os visszaesés tapasztalható (2. ábra). A nyilvántartott kereskedelmi szálláshelyek átlagos szobakihasználtsága az egész évet tekintve 16% (KSH,2012), ami igen alacsony érték. Az alacsony számokból úgy tűnik, hogy a megyében megnyilvánuló turisztikai kereset erősen mérsékelt, a kereskedelmi szálláshelyek egész éves rendelkezésre állását aligha igényli. Ennek oka, hogy az átlagos tartózkodási idő a táblázat adatainak megfelelően alig több 2 napnál, ami nem a megye hiányos turisztikai attrakcióval magyarázható, sokkal inkább a szálláshely szolgáltatások alacsony minőségével. Pedig a megyébe látogató külföldiek többsége szállodákban száll meg, igényli a magas színvonalú szolgáltatásokat, ezért nagyon időszerű a szálláshelyfejlesztés ügyével foglalkozni.

A 2012-es adatokhoz képest két pozitív változás is történt. Egyfelől nőtt a háromcsillagos szállodák száma, illetve már három négycsillagos szálloda is található a megyében.

1. ábra: A kereskedelmi szálláshelyek kapacitásának megoszlása az Észak-magyarországi régióban.

Forrás: 2012-es KSH adatok alapján saját számítások.

2. ábra: Vendégéjszakák számának alakulása Nógrád megyében.

Forrás: 2012-es KSH adatok alapján saját számítások.

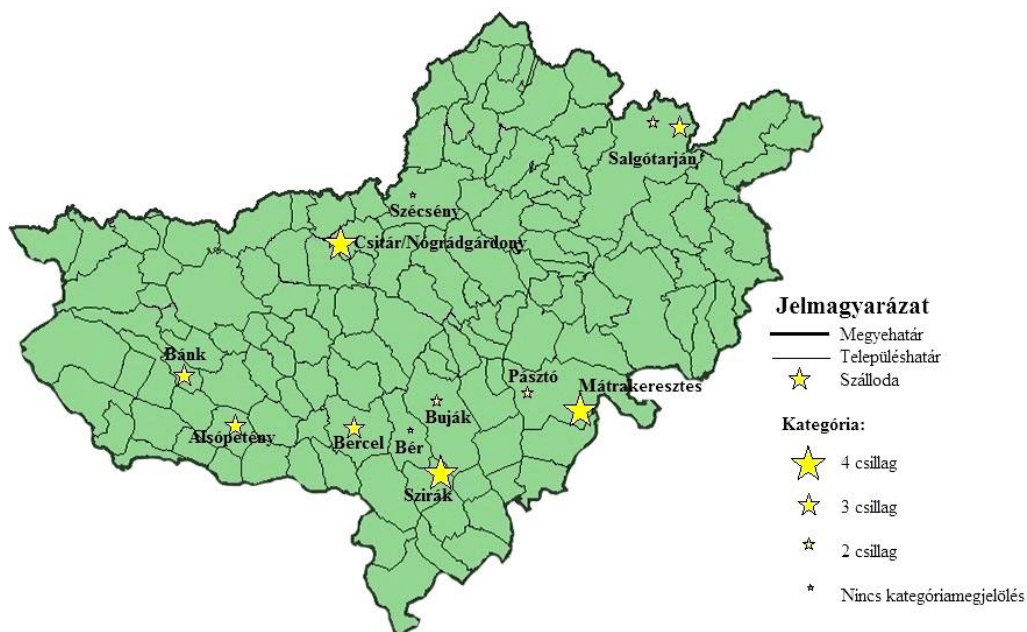
9.1. TÉRKÉP

A szállodákat kétfajta súlyozással is megjelenítettem. A 9. táblázat volt a 6. térkép alapja, ahol a szállodákat kategória megjelölés szerint ábrázoltam. A 7. térkép a 11. táblázat alapján készült, amiben a szállodákat férőhely szerint súlyoztam.

9. táblázat: Szállodák Nógrád megyében

Szálloda	Település
Templomvölgy Resort****	Mátrakeresztes
Főnix Kastélyszanatórium és Egészséghotel****	Csitár/Nógrádgyárdony
Hotel Kastély Szirák****	Szirák
Tó Wellness Hotel***	Bánk
Prónay-kastély***	Alsópetény
Bercel Kastély***	Bercel
Salgó Hotel***	Salgótarján
Hotel Buják**	Buják
Medves Hangulatszálló**	Salgótarján-Salgóbánya
Zsigmond Hotel**	Pásztó
Andezit Hotel	Bér
Major Hotel és Apartmanház	Szécsény

Forrás: Saját szerkesztés

6. térkép: Szállodák Nógrád megyében kategória megjelölés szerint

Forrás: Saját szerkesztés

10. táblázat: Szállodák súlyozással számított értékei

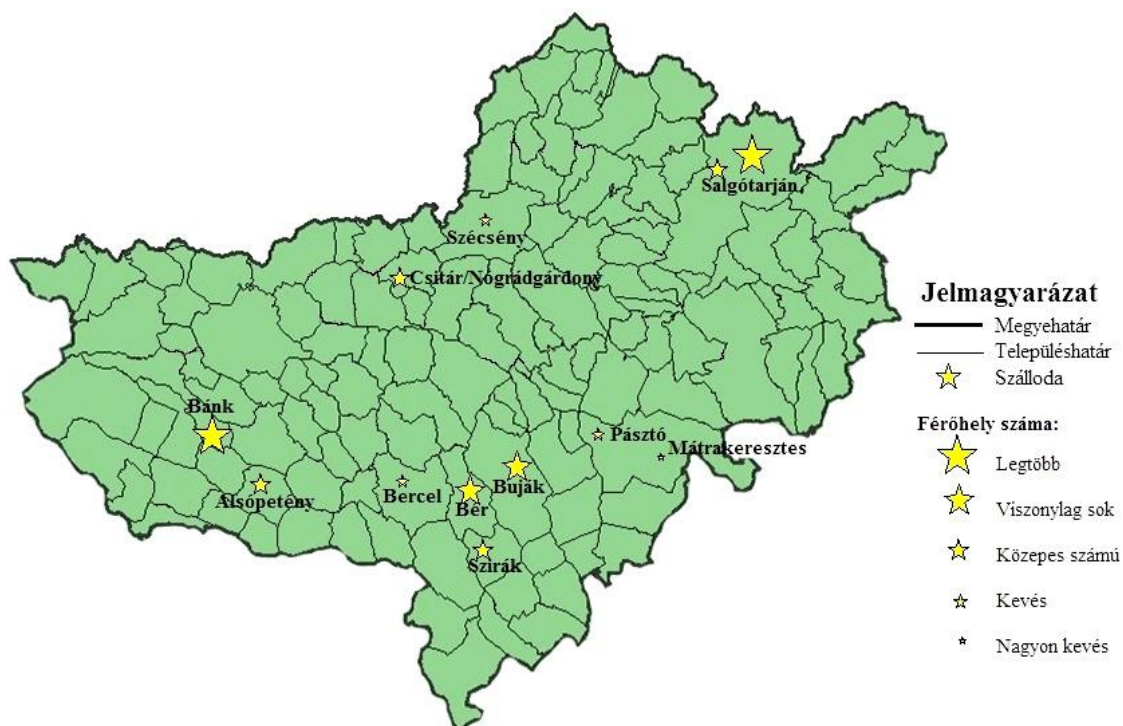
Férőhely (db)	Érték
0-20	1
20-50	2
50-70	3
70-100	4
100<	5

Forrás: Saját szerkesztés

11. táblázat: Szállodák férőhely szerinti súlyozása

Szálloda	Település	Férőhely (db)	Súlyozás
Medves Hangulatszálló**	Salgótarján-Salgóbánya	131	5
Tó Wellness Hotel***	Bánk	116	5
Andezit Hotel	Bér	73	4
Hotel Buják**	Buják	72	4
Főnix Kastélyszanatórium és Egészséghotel****	Csitár/Nógrádgyárdony	63	3
Salgó Hotel***	Salgótarján	60	3
Prónay-kastély***	Alsópetény	58	3
Hotel Kastély Szirák****	Szirák	56	3
Zsigmond Hotel**	Pásztó	44	2
Major Hotel és Apartmanház	Szécsény	44	2
Bercel Kastély***	Bercel	30	2
Templomvölgy Resort****	Mátrakeresztes	12	1

Forrás: Saját szerkesztés

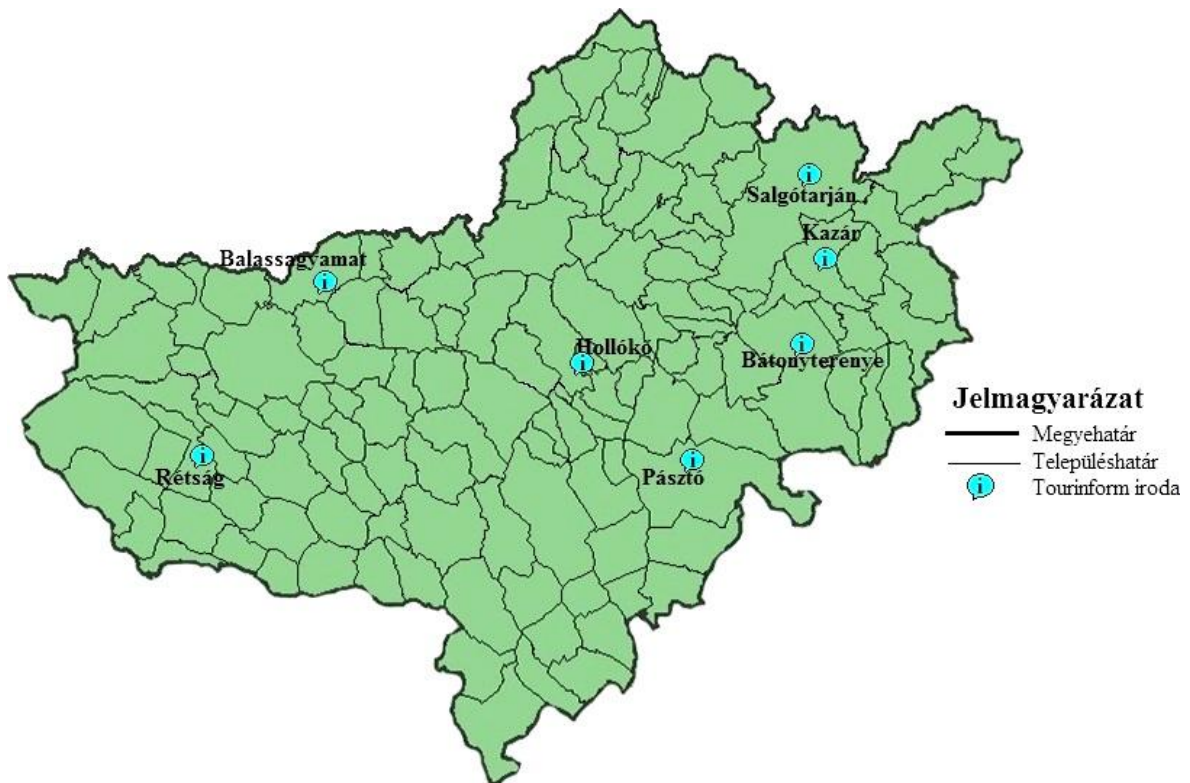

7. térkép: Szállodák Nógrád megyében férőhely szerint

Forrás: Saját szerkesztés

A 6. és a 7. térkép összehasonlítása során megállapítható, hogy a szállodák kategória megjelölése és a szállodák férőhelyeinek száma között nincs egyenes arányú összefüggés. A szállodák többségében szétszórtnak helyezkednek el. Bér környékén lehet felfedezni csoportosulást.

A szálláslehetőségeiről a helyi Tourinform irodákban tájékozódhatnak a megyébe látogató vendégek. Emellett színes kiadványokban, prospektusokban olvashatnak a különféle látványosságokról, programlehetőségekről. Megyénkben 7 ilyen információs iroda üzemel. Ezeket ábrázolja a 8. térkép.

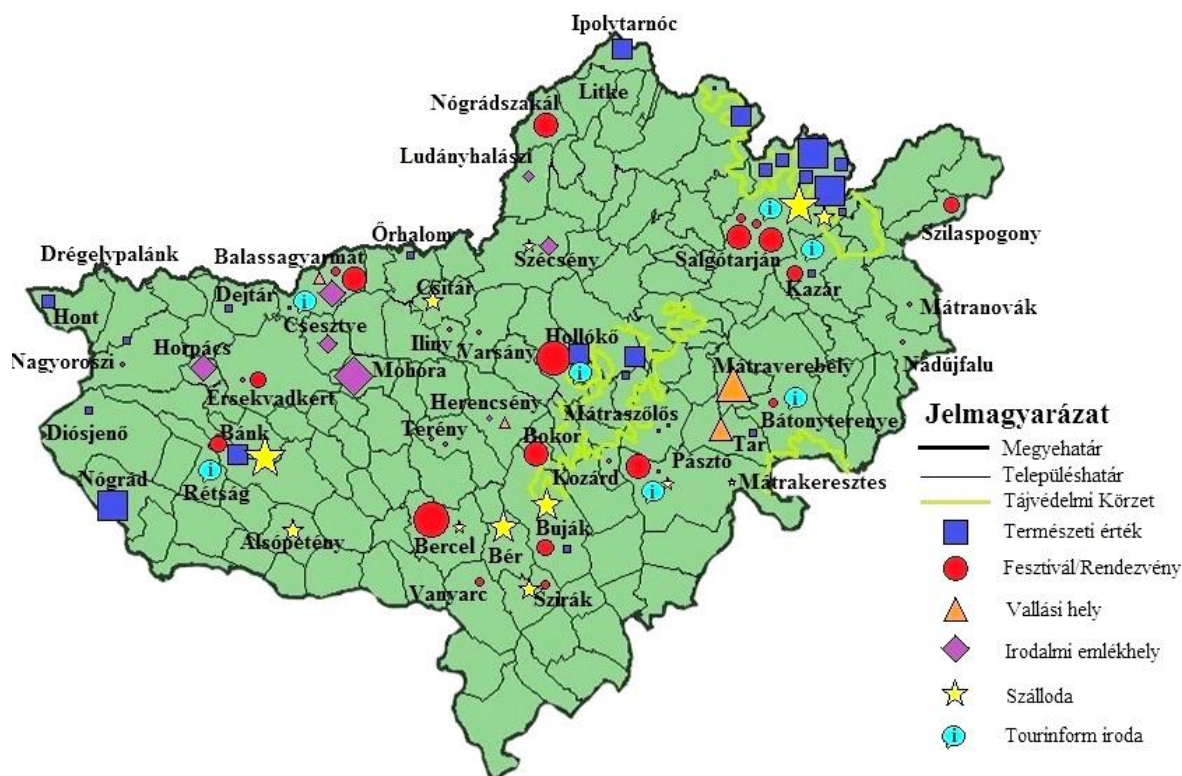
8. térkép: Tourinform irodák Nógrád megyében

Forrás: Saját szerkesztés

A térképen jól kivehető, hogy a Tourinform irodák túlnyomóan a megye keleti részén csoportosulnak.

10. NÓGRÁD MEGYE TURISZTIKAI TEMATIKUS TÉRKÉPE

A természeti értékeket, fesztiválokat, vallási helyeket, irodalmi emlékhelyeket, szállodákat, Tourinform irodákat ábrázoló térképek egymásra helyezése után kirajzolódik Nógrád megye turisztikai tematikus térképe (9. térkép).

9. térkép: Nógrád megye turisztikai tematikus térképe

Forrás: Saját szerkesztés

Az összesített térképen két nagyobb turisztikai csomópont látható. Több turisztikai kínálati elem csoportosul az északkeleti régióban és Hollókő környékén. Csomópont látható még Balassagyarmat és Bánk közelében is. "Fehér folt" van a turizmusban a Bánk, Alsópetény, Terény és Mohora által határolt területen, továbbá az Ipolytarnóc, Salgótarján, Szécsény háromszögben, illetve a megye legdélebbi részén. A szálláshelyeket férőhely szerint ábrázoltam. Megállapítható, hogy a legerősebb turisztikai potenciállal rendelkező területeken, azaz Hollókő, Mátraverebély, Mohora, Balassagyarmat környékén nincs megfelelő szálláshely. Salgótarján talán kivétel lehet, két szállodájában összesen 191 ember fér el. A szálláshelyek nagy többsége nem a turisztikailag kiemelt településeken van. Mint például a Mátrakeresztes, Pásztó, Szirák, Bér, Buják, Alsópetény, Csitár településen lévő szállodák. A Tourinform irodák kicsivel több, mint 50 százaléka található

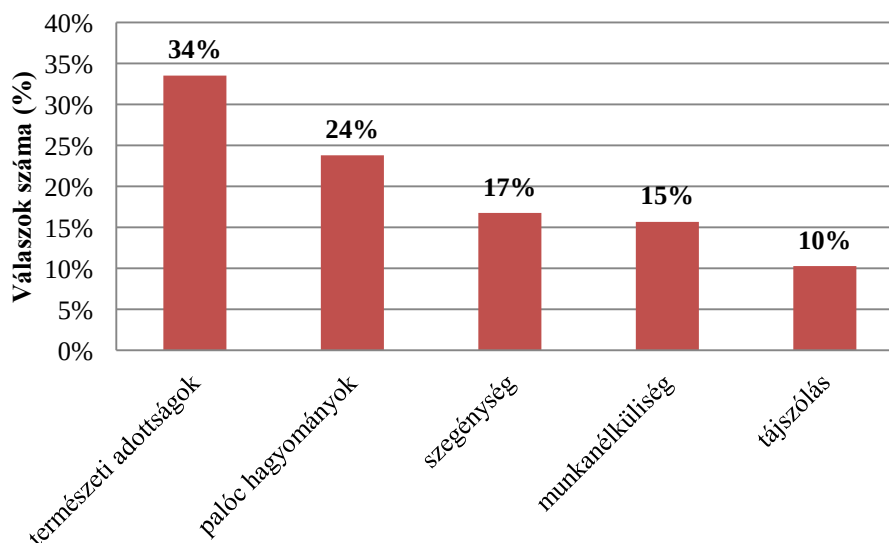
csak turisztikailag kiemelt településeken, másik részük Bátorfyereny, Pászto és Rétság településeken helyezkedik el.

11. NÓGRÁD MEGYE MENTÁLIS TÉRKÉPE

A megye ismertségét, imázsát egy 5 rövid kérdésből álló online elérhető kérdőíven keresztül vizsgáltam. A velem hasonló korú egyetemisták benyomásaira, elgondolásaira voltam kíváncsi a megyét illetően, illetve arra, hogy a Nógrád megye mely településeit ismerik. Végül 185 egyetemista válaszait kategorizáltam, majd a statisztikai feldolgozás után a következő eredményeket kaptam:

1. „Mi jut eszébe Nógrád megyéről?”

Az első kérdésre beérkezett válaszokat a 3. ábra jeleníti meg. A válaszok alapján 6 kategóriát tudok kialakítani. A megye természeti adottságait úgy, mint a táj szépségét nagyon sokan kiemelik. Hegységeink közül a Mátra, Börzsöny, Cserhát, Karancs-Medves is megjelenik a válaszok között. Szintén sokan asszociálnak Palócföldre, a palóc hagyományokra és érdekes módon a tájszólás is sok válaszadó eszébe jut. Valamennyi válaszadó ír a munkanélküliségről és a szegénységről is.

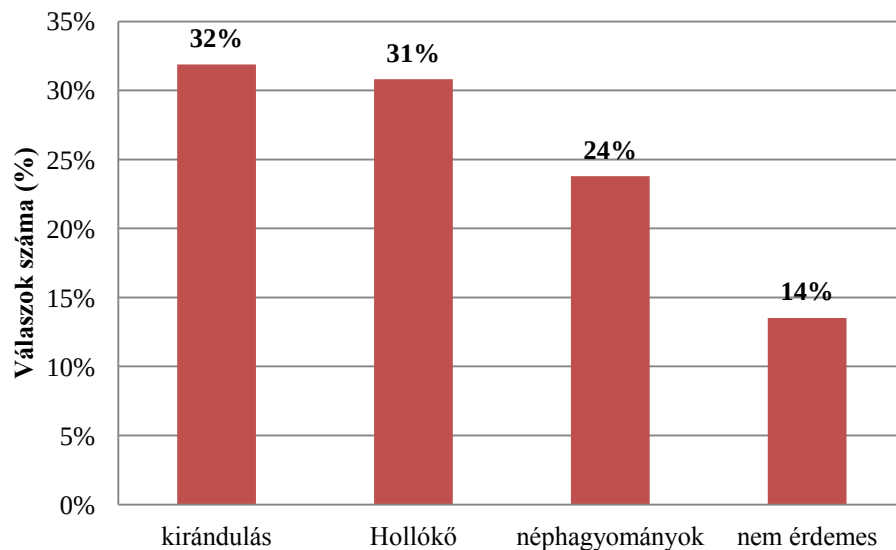

3. ábra: A „Mi jut eszébe Nógrád megyéről?” c. kérdésre beérkezett válaszok megoszlása.

Forrás: Egyéni kutatási eredmények alapján saját szerkesztés.

2. „Véleménye szerint miért érdemes Nógrád megyébe látogatni?”

A második kérdésre beérkezett válaszokat a 4. ábra szemlélteti. A válaszadók többsége itt is a megye természeti adottságait emeli ki. Sokan írnak konkrét kirándulási lehetőségről. Jelentős számú válaszadó emeli ki Hollókőt, mint a világörökség részét. Néphagyományokra is sokan hivatkoznak. A válaszadók 14%-a szerint nem érdemes a megyébe látogatni.

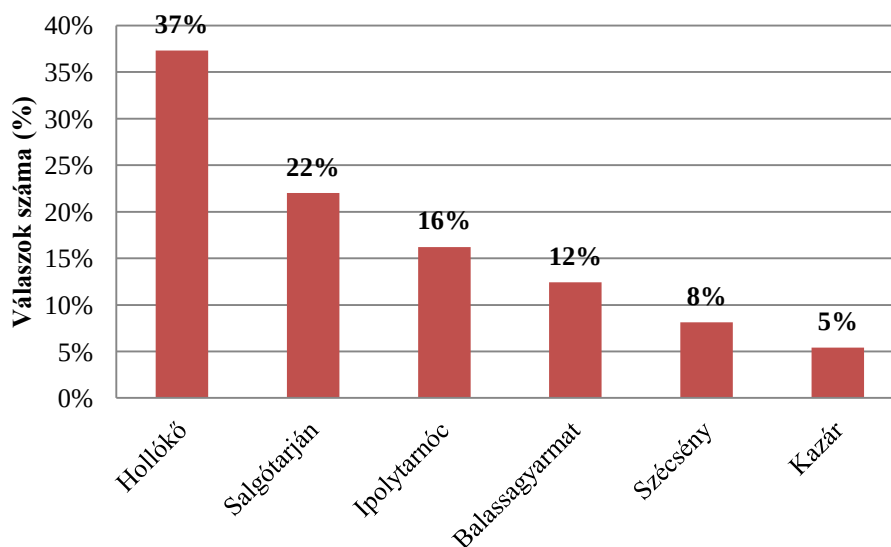

4. ábra: A „Véleménye szerint miért érdemes Nógrád megyébe látogatni?” c. kérdésre beérkezett válaszok megoszlása.

Forrás: Egyéni kutatási eredmények alapján, saját szerkesztés.

3. „Kérem, sorolja fel azokat a településeket, amelyeket valamilyen okból érdemesnek tart felkeresni.”

A harmadik kérdésre beérkezett válaszokat az 5. ábra ábrázolja. A válaszolók javarészt Hollóköt említik, itt többen írnak a Húsvéti Fesztiválról. Salgótarján, mint megyeszékhely is jó részt előfordul, továbbá Balassagyarmat, Szécsény és Kazár is szerepel a válaszok között. Ez utóbbinál sokan hivatkoznak a laskafesztiválra.

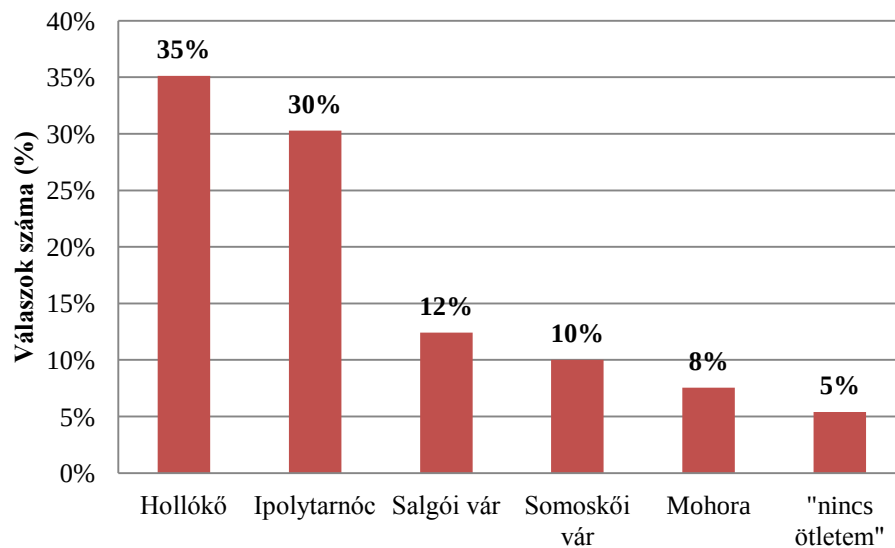

5. ábra: A „Kérem, sorolja fel azokat a településeket, amelyeket valamilyen okból érdemesnek tart felkeresni?” c. kérdésre beérkezett válaszok megoszlása.

Forrás: Egyéni kutatási eredmények alapján, saját szerkesztés.

4. „Ha rövid kirándulásra menne, hol töltené el idejét?”

A negyedik kérdésre beérkezett válaszokat a 6. *ábra* láttatja. Hasonlóan az előző kérdésekhez itt is Hollókő vezet. Ipolytarnóc már a második helyet foglalja el, utána a Salgói és a Somoskői vár következik. A válaszadók egy kis része Mikszáth kapcsán Mohorát is említi, 5 százalékuk pedig nem tud válaszolni a kérdésre.

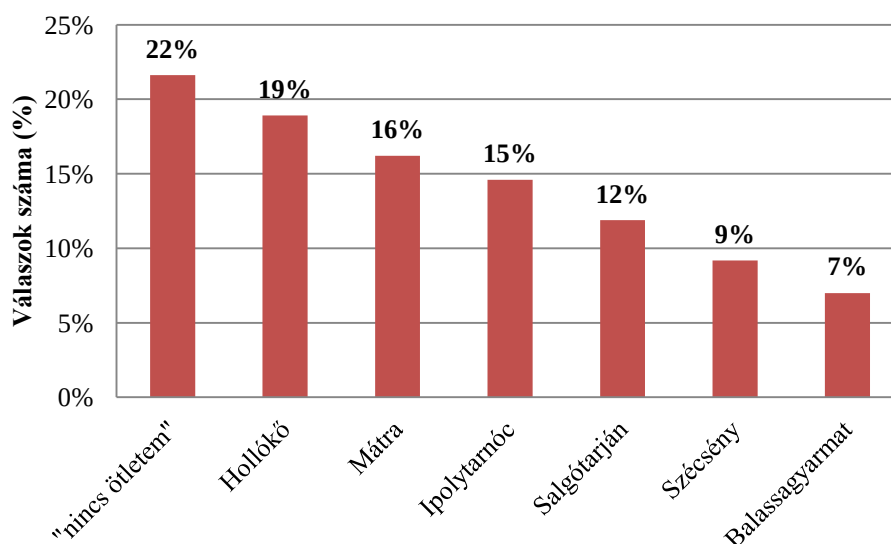

6. ábra A „Ha rövid kirándulásra menne, hol töltené el idejét?” c. kérdésre beérkezett válaszok megoszlása.

Forrás: Egyéni kutatási eredmények alapján, saját szerkesztés

5. „Több napos kirándulás esetén hol töltené el idejét?”

Az utolsó kérdésre beérkezett válaszokat a 7. ábra illusztrálja. Erre kérdésre a legtöbben nem tudnak választ adni. Szintén megnevezik Hollókőt, ki-ki a Mátra vidékét, Ipolytarnócot és Salgótarján. Elvétve megemlítik Szécsényt és Balassagyarmatot is.

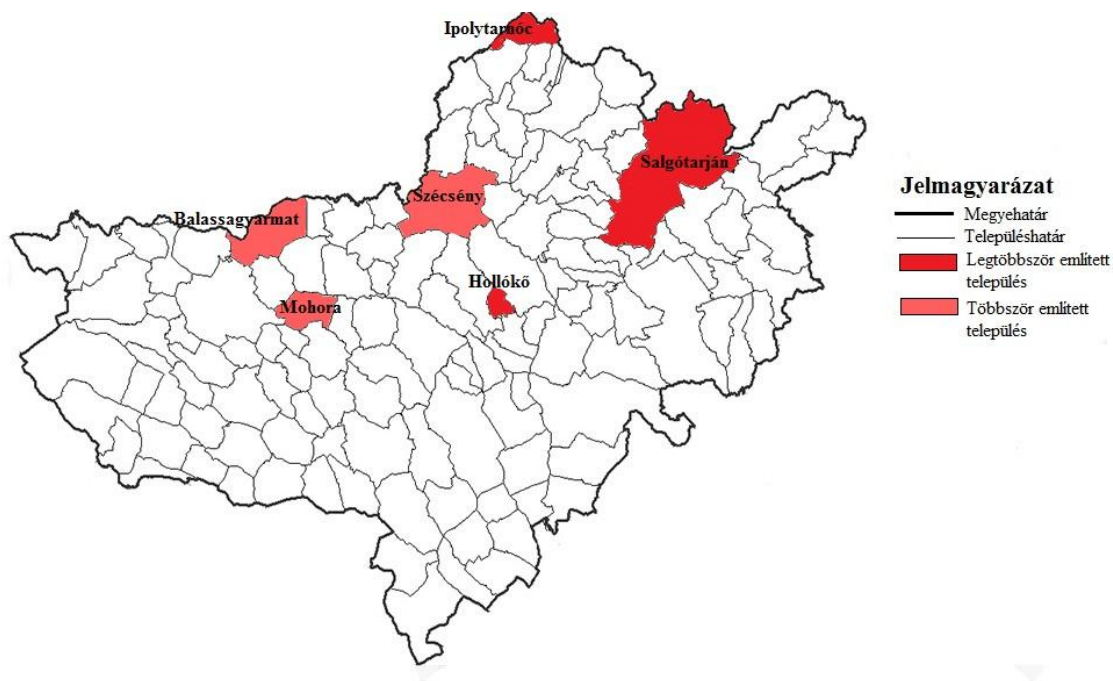

7. ábra: A „Több napos kirándulás esetén hol töltené el idejét?” c. kérdésre beérkezett válaszok megoszlása.

Forrás: Egyéni kutatási eredmények alapján, saját szerkesztés.

11.1. TÉRKÉP

A válaszok alapján kirajzolódik Nógrád megye mentális térképe (10. térkép).

10. térkép: Nógrád megye mentális térképe

Forrás: Saját szerkesztés

A megye mentális térképe igencsak hiányos. A válaszok összesítése után Nógrád megye három legismertebb települése: Hollókő, Ipolytarnóc és Salgótarján. Hollókőnél a hagyományokat, Ipolytarnócnál az ősmaradványokat említik. Salgótarjánra a legtöbben megyeszékhelyként hivatkoznak. A válaszadók egy része Balassagyarmatot, Szécsényt és Mohorát is a térképre teszi. A többi település a hallgatók körében „láthatatlan” marad.

12. KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

Az összesített térkép és az azt megelőző kutatások alapján megállapítható, hogy turisztikai szempontból a megye erősen tagolt. Találhatók csomópontok, illetve fehér foltok is a megye turisztikai térképén. Kutatásaim alapján Nógrád megyében a turisztikai kínálat sajnos nem felel meg a keresletnek. A legerősebb turisztikai potenciállal rendelkező területeken nem tudnak megfelelő mennyiségű és minőségű szálláshelyet biztosítani. Jó példa erre Hollókő vagy akár Mátraverebély Szentkút, ahol évente több százezer turista megfordul, viszont elszállásolásuk nem megoldott. A megyében található nagyobb szállodák kapacitása nincs egyensúlyban a megyébe érkező vendégek számával. Vizsgálataim során arra a következtetésre jutottam, hogy a szálláshelyek növelése az adott rendezvények idején érdemes lenne, viszont egy rentábilis javaslat megtételéhez, az egész évre vonatkozó további vizsgálatokra van szükség. Ezt támasztja alá, hogy a statisztikai adatok szerint igen alacsony a jelenleg rendelkezésre álló szálláshelyek kihasználtsága.

Amennyiben egy egész évre kiterjedő vizsgálat a szálláshelyek növelésének igényét igazolja, akkor új szálláshelyek létesítésére, a meglévő szállodák kibővítésére szükség van. A megyében számos kastély, használaton kívüli kúria található, melyek elhagyatottan, félig romos állapotban állnak. Jó példa erre a kisterenyei Gyürky vagy a tereskei Huszár-kastély. Ezen elhagyatott épületek felújítására tennék javaslatot. Kellő ráfordítással színvonalas kastélyszállókat lehetne költséghatékonyan kialakítani a megyében található elhagyatott kúriákból.

A megyében eltöltött vendégéjszakák száma évről-évre csökken. Ezt a tendenciát meg kell állítani és a visszájára kell fordítani. A statisztikai adatokból kiderül, hogy az átlagos tartózkodási idő mindössze két nap, amelynek növelése fontos célkitűzés kell, hogy legyen a jövőben. A jelentős turisztikai kínálat által lehetővé válik a tartózkodási idő, illetve a turisták számának növelése. A turisztikai adottságok megfelelő hasznosításának szükségszerű követelménye a térségi koordináció fejlesztése, a marketing, propaganda, információs tevékenység élénkítése. Fontos a megye értékeit, adottságait, turisztikai szolgáltatásait tartalmazó kiadványok terjesztése. A turisztikai kiadványokban nem csak a legismertebb településeinkkel kellene foglalkozni. Hollókő, Ipolytarnóc, Salgótarján mellett helyet kaphatna Terény, Bokor, Iliny és még sok kistelepülés is. Több Tourinform iroda létesítésével hatékonyabban lehetne közvetíteni mind a helyiek mind a turisták felé egy-egy település turisztikai értékeit. Kutatásom során hiányoltam egy olyan eseménynaptár meglétét, ami sorra veszi az év egészében megrendezésre kerülő

rendezvényeket, az apróktól a jelentősebbekig. A rendezvények megszervezése és ilyen formában való megjelenítése nagyon fontos lenne.

Összességében tehát egy testreszabott turisztikai marketingmenedzsmenttel, fejlesztési koncepciók kidolgozásával és véghezvitelével, településmenedzselési tevékenységgel a megyében turisztikailag fejlődést lehetne elérni. Így a megfelelő szálláslehetőségek mellett különféle csomagajánlatokat lehetne kialakítani, amelyek több napos ittlétet biztosítanak a megyébe látogatóknak. A fejlesztési munkálatok hatásaként javulhat a megye külső-belső megítélése. Bízom benne, hogy a megye elindul ilyen irányba, és jövőbeni mentális térképe sokkal színesebb lesz.

13. ÖSSZEFOGLALÁS

Az elkészült tudományos diákköri dolgozatomban célja egy olyan tematikus térkép elkészítése volt, mely átfogóan bemutatja Nógrád megye turisztikai kínálatát a zöld, a fesztivál, a vallási és az irodalmi emlékhelyekhez kötődő turizmuson keresztül a megye szálláslehetőségeinek számbavételével. A pályamunka elkészítésekor széles körben kellett tájékozódnom. Többek között ismertettem az egyes területek adottságait, attrakcióit. Ezeket rendszerezve, súlyozottan ábrázoltam a térképen. Elsőként a zöld turizmussal foglalkoztam, ismertettem a megye természeti értékeit, majd ezeket súlyozottan ábrázoltam. A fesztivál turizmus fejezetben sorra vettem a megye kisebb-nagyobb fesztiváljait, rendezvényeit, érintve a palóc gasztronómiát és az ehhez kapcsolódó fesztiválokat. Ezeket térképen szemléltettem a fejezet végén. A vallási turizmus részben a vallási turizmus jelenlétét mutattam be különböző vallási helyeken, búcsúkon keresztül. Ezt követően az irodalmi emlékhelyekhez kötődő turizmussal foglalkoztam. Itt a nógrádi kötődésű irodalmi személyiségeket említettem meg és az emlékhelyeket térképen ábrázoltam. Térképeket készítettem még a megye szállodáiról és Tourinform irodáiról is. Végül elkészült Nógrád megye turisztikai tematikus térképe, amely a megye turisztikai kínálatát összesítve, súlyozottan mutatja be.

Az összesített térképen jól látható hol találhatóak csomópontok a turizmusban, illetve megfigyelhető, hogy nem találkozik a turisztikai kereslet és kínálat. Felvázoltam, hogy ahhoz, hogy azt állítsam, a megoldás új szálláshelyek létesítésében rejlik, egy egész évet átfogó, több területre kiterjedő vizsgálat szükséges. Javaslatokat fogalmaztam meg a levont következtetések alapján a fejlesztési lehetőségek tekintetében. Megoldási lehetőségként vázoltam a meglévő szállodák korszerűsítését, férőhelyek bővítését, illetve új szálláshelyek létesítését. Jövőbeni célkitűzésként fogalmaztam meg a tartózkodási idő növelését. Definiáltam a turisztikai adottságok megfelelő hasznosításának követelményeit, lehetőségeit. Ennek függvényében hangsúlyoztam a megfelelő marketing- és településmenedzsment fontosságát.

A turisztikai adottságok elemzésével szerettem volna hozzájárulni a különböző turisztikai attrakciók és szolgáltatások összehangolásához. Ez egy jövőbeni feladat, melyhez segítséget nyújt ez a dolgozat.

Szakirodalom

Könyvek

1. Csiffáry T. (2011): Magyar irodalmi helynevek. Könyvmíves kiadó, Budapest, 555 o., 216-218. o.
2. Dr. Dávid L. et al. (2007): Turisztikai erőforrások. Kiadja a Károly Róbert Főiskola, Gyöngyös, 289 o., 77. o.
3. Fancsik J. et al. (2002): Nógrád határok nélkül. Novohrad bez hraníc. Hír Ász Kft, Balassagyarmat, 324 o., 79., 180-187., 274-275.o.
4. Felföldi L. et al. (2000): Nógrád megye népművészete. Európa kiadó, Balassagyarmat, 433 o., 299-310. o.
5. Filip G. szerk. (2006): Vendégváró: Látnivalók Nógrád megyében. Well-Press kiadó, Miskolc, 232 o., 82-86., 223. o.
6. Hunyadi Zs. et al. (2006): Fesztivál-világ. Kiadja a KultúrPont Iroda, Budapest, 281 o., 15-16. o.
7. Lengyel M. (2004): A turizmus általános elmélete. Budapest, Kiadja a Heller Farkas Gazdasági és Turisztikai Szolgáltatások Főiskolája, Budapest, 525 o., 59-60. o.
8. M. Szabó Gy. szerk. (2012): Palóc Kalendárium 2012. Kiadja a Nógrád megyei Önkormányzat: Kelet-Nyugat Üzletinform Bt., Salgótarján, 240 o., 118. o.
9. Nógrád megye statisztikai évkönyve, 2012 (2013): Kiadja a Központi Statisztikai Hivatal, Miskolc, 236 o., 182-186. o.
10. Területi statisztikai évkönyv, 2012 (2013): Kiadja a Központi Statisztikai Hivatal, Budapest, 456 o., 257-261. o.

11. Andor Cs. (2002): Nógrád irodalmi turizmusának lehetőségei. *Palócföld*. 1. 88-96. o.
12. Csongrády B. (2013): „75 éves a királynőnk”. *Nógrád megyei hírlap*. 24. május 18. 4. o.
13. Csongrády B. (2008): Dixielandparádé: Salgótarján Európában. *Nógrád megyei hírlap*. 19. május 13. 1-2. o.
14. Dél-cserhádi bormustra. (2011): *Nógrád megyei hírlap*. 22. augusztus 12. 1.-2. o.
15. Gulyás E. (2008): Hagyományápoló kavalkád. *Nógrád megyei hírlap*. 19. április 25. 3. o.
16. II. Kultúrgolyó fesztivál. (2011): *Nógrád megyei hírlap*. 22. szeptember 20. 2. o.
17. Jövőre egy megújult Hollókő várja vendégeit.(2014): *Nógrád megye magazin*. április 18. 2. o.
18. Jubilált a haluskafesztivál. (2013): *Nógrád megyei hírlap*. 24. szeptember 17. 3. o.
19. Jubileumi traktormajális. (2012) *Nógrád megyei hírlap*. 23. május 16. 1. o.
20. Mihalik J. (2007): Almavirág-ünnep szobrokkal, dallamokkal. *Nógrád megyei hírlap*. 18. április 30. 1; 3. o.
21. Mikszáth Kálmán ételei. (1992-1993): *Nógrád megyei hírlap*. 3. december 31.-január 1. 7. o.
22. Nagy siker volt a kazári laskafesztivál és tócsniparti. (2009): *Nógrád megyei hírlap*. 20. június 11. 1-2. o.
23. Országjáráson a szentkúti kegyszobor. (2014): *Új Ember*. 70. március 30. 1. o.
24. Tarnóczy L. (2007): Édes irodalmi zárandoklataink. *Nógrád megyei Szuperinfó*. 18. június 28. 6. o.
25. Tőzsér A. (2000): Irodalmi emlékhelyek. *Nógrád megyei hírlap*. 11. október 7. 6. o.
26. Vallási turizmus. (2004): *Pásztói hírlap*. 15. június 6. 9. o.
27. Végh J. (2009): Diófesztivál a Börzsöny lábainál. *Nógrád megyei hírlap*. 20. október 15. 1. o.

Internetes források

28. A Nap gyermekei – S.U.N. Fesztivál:
http://magyarnarancs.hu/elet_mod/a-nap-gyermekei-sun-fesztival-85862 (letöltve: 2014. 07. 30.)
29. Dr. Szvircsek F.: Bányászati Kiállítóhely:
<http://banyamuzeum.hu/banyaszati-kiallitohely-banyamuzeum-salgotarjan>
(letöltve: 2014. 09. 10.)
30. Egy hét béke a S.U.N. Fesztiválon:
<http://est.hu/cikk/110978> (letöltve: 2014. 07. 30.)
31. Hollókő Története:
http://www.palocut.hu/hu/holloko_tortenet (letöltve: 2014. 07. 30.)
32. Így újul meg a Szentkúti kegyhely-képgalériával:
<http://www.magyarKurir.hu/hirek/igy-ujul-meg-szentkuti-kegyhely-kepgaleriaval>
(letöltve: 2014. 09. 03.)
33. Karancs-Medves Tájvédelmi Körzet:
<http://bnpi.hu/oldal/karancs-medves-tk-57.html> (letöltve: 2014. 09. 10.)
34. Kazár. Riolittufa:
<http://www.turautak.com/cikkek/turautak/kazar.-riolittufa.html> (letöltve: 2014. 09. 10.)
35. Kezdődik a Nemzetközi Cigányfesztivál!:
http://www.kulturpart.hu/folk/15581/kezdodik_a_nemzetkozi_ciganyfesztival
(letöltve: 2014. 07. 30.)
36. Kőleves fesztivál: <http://www.frz.hu/koleves/content/k2010.htm> (letöltve: 2014. 09. 27.)
37. Nógrád megye: <http://www.terport.hu/megyek/magyarország-megyei/nograd-megye> (letöltve: 2014. 09. 22.)
38. Őszre Megújul Hollókő:
<http://www.cosmomedia.hu/oszre-megujul-holloko/> (letöltve: 2014. 07. 30.)
39. Tanösvények:
<http://osmaradvanyok.hu/index.php?p=tanosvenyek> (letöltve: 2014. 09. 10.)
40. Természeti értékeink: <http://www.salgotarjan-turizmus.hu/hu/info/felfedezoknek/termeszeti-ertekeink/> (letöltve: 2014. 09.10.)

41. Tolnay Klári Emlékház, Mauks Ilona Emlékszoba:

<http://www.mohora.hu/hu/nevezetessegek.html> (letöltve: 2014. 09. 13.)

42. Varga M.: A vallási turizmus jelenléte ma Magyarországon:

<http://www.keresztenyszo.katolikhos.ro/archivum/2011/december/3.html> (letöltve: 2014. 09. 03.)

- Kérdőívem elérhető:

<https://docs.google.com/forms/d/1AStLJulXJ5RD5BteyQ3MSn8O4FGPIRjaeWlKFh5DiOA/viewform>

